

Suomalaispankkien likviditeettitilanne vakaa - riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa rahoitusmarkkinoiden häiriöille

Sisällys

1.	Lyhyesti	2
2.	Rahoitusmarkkinoiden likviditeettitilanne Euroopassa	3
2.1.	Rahapolitiikan kiristyminen vähentää keskuspankkilikviditeettiä	3
2.2.	Pankkien varainhankinta markkinoilta lisääntynyt	4
3.	Suomen pankkisektorin likviditeettitilanne	7
3.1.	Kotimaisten pankkien maksuvalmius eurooppalaisia pankkeja vahvempi	8
3.2.	Suurten kotimaisten pankkien likviditeettiriskejä kasvattaa suurempi riippuvuus lyhytaikaisesta tukkuvarainhankinnasta – pienillä kotimaisilla pankeilla on puolestaan suhteessa vähemmän likvidejä varoja	11
4.	Suomen pankkisektorin varainhankinta	13
4.1.	Yli puolet Suomen pankkisektorin varainhankinnasta on markkinavarainhankintaa – markkinavarainhankinnan lähteet ovat kuitenkin suhteellisen hyvin hajautettuja	14
4.2.	Suomalaisilla pankeilla varoja sitoutuu yhä enemmän johdannaisiin ja repoihin keskuspankkirahoituksen vähennyttä	17
4.3.	Varainhankintakustannusten nousu sekä keskuspankkirahoituksen erääntymiset välittyvät pankkien varainhankinnan juoksuaikoihin	20
4.4.	Kotimaisten pankkien yritys- ja kotitaloustalutuksissa hienoista laskua – talletuskoroissa nähtävissä kasvua	21
4.5.	Yleisen korkotason nousu on kasvattanut kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia	24
4.6.	Katetut joukkolainat ovat yksi merkittävimmistä varainhankinnan lähteistä suomalaisille pankeille	27
5.	Suomalaispankkien likviditeettipuskurien riittävyys stressitilanteessa	29
5.1.	LSI-pankeilla suhteessa pienemmät likviditeettireservit kuin SI-pankeilla	29
5.2.	Likviditeetin stressitestien mukaan pankkisektorin likviditeettireservit voivat olla rajalliset vakavassa markkinahäiriössä	30

Kirjoittajat

Marjo Risku, johtava asiantuntija
Mikko Laine, tuntityöntekijä
Laura Savio, vanhempi asiantuntija
Mervi Toivanen, pääanalyytikko

1. Lyhyesti

Rahapolitiikan kiristyminen on vähentänyt eurooppalaispankeille tarjolla olevan keskuspankkilikviditeetin määrää. Pankit voivat korvata keskuspankkilikviditeettiä joko talletuksilla tai hankkimalla rahoitusta markkinoilta. Keskuspankkirahoitusta korvaavan rahoituksen hankintaa on osin myös helpottanut se, että eurooppalaispankkien lainakannan kasvu on vuoden 2023 aikana nopeasti hidastunut. Euroalueen rahalaitosten talletukset ovat supistuneet, mutta samalla pankkien liikkeeseenlaskut ovat kuluvan vuoden aikana lisääntyneet huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna. Valtaosa pankkien liikkeeseen laskemista pitkän maturiteetin velkakirjoista on ollut katettuja joukkolainoja ja etuoikeusasemaltaan parhaimpia vakuudettomia velkakirjoja. Velkakirjojen korot ovat nousseet.

Suomen pankkisektorin likviditeettitilanteen voidaan yleisesti katsoa olevan vahva ja vakaa. Suomalaispankkien keskimääräistä suurempi ja kasvava riippuvuus lyhytaikaisesta tukkuvarainhankinnasta kasvattaa kuitenkin pankkisektorin likviditeettiriskejä, sillä kriisitilanteessa lyhytaikainen tukkuvarainhankinta voi nopeasti vaarantua. Suurilla kotimaisilla pankeilla likviditeettiriskejä kasvattaa erityisesti suurempi riippuvuus lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta, kun taas pienemmillä pankeilla on suhteessa vähemmän likvidejä varoja. Suomalaispankkien lyhyen aikavälin maksuvalmius on kuitenkin yleisesti ottaen vahva ja muita eurooppalaisia pankeja korkeampi. Muuttuneessa ja epävarmassa toimintaympäristössä kotimaisten pankkien maksuvalmius on edelleen parantunut viimeisen vuoden aikana ja pankkien likviditeettitilannetta tukee likvidien reservien korkea laatu.

Talletukset ovat suomalaisten pankkien suurin yksittäinen varainhankinnan lähde. Yleisötalletukset ovat pysyneet verrattain vakaana, mutta viimeisen vuoden aikana kotitalous- ja yritystalletuksissa on nähtävissä maltillista laskua. Yleisen korkotason nousun myötä talletuskorot ovat alkaneet nousta myös Suomessa, mikä viestii kilpailun lisääntymisestä talletusasiakkaissa - tosin korkotasot ovat edelleen markkinakorkoja huomattavasti alempana. Talletuksia on myös virrannut enemmän määräaikaistalletuksiin viimeisen vuoden aikana niille maksettavan korkeamman koron vuoksi.

Suomen pankkisektorin keskimääräistä korkeampi riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa pankit mahdollisille markkinahäiriöille. Heikkenevästä toimintaympäristöstä ja kevään 2023 markkinaturbulenssista huolimatta suomalaiset pankit ovat saaneet hankittua sekä vakuudetonta että vakuudellista markkinarahoitusta. Korkojen historiallisen nopea nousu on kuitenkin kasvattanut kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia. Suomalaispankkien markkinavarainhankinnan kustannusten nousu on kuitenkin ollut maltillisempaa kuin Euroopassa keskimäärin. Pankit ovat reagoineet korkeampaan korkotasoon lyhytaikaista tukkuvarainhankintaa lisäämällä. Myös pankkien liikkeeseen laskemien uusien velkakirjojen juoksuajat ovat lyhentyneet. Suomalaispankkien markkinavarainhankinnan lähteet ovat suhteellisen hyvin hajautettuja, minkä lisäksi pankkien vahva vakavaraisuus parantaa markkinavarainhankinnan saatavuutta sekä ehtoja ja tuo turvaa rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteiden varalta.

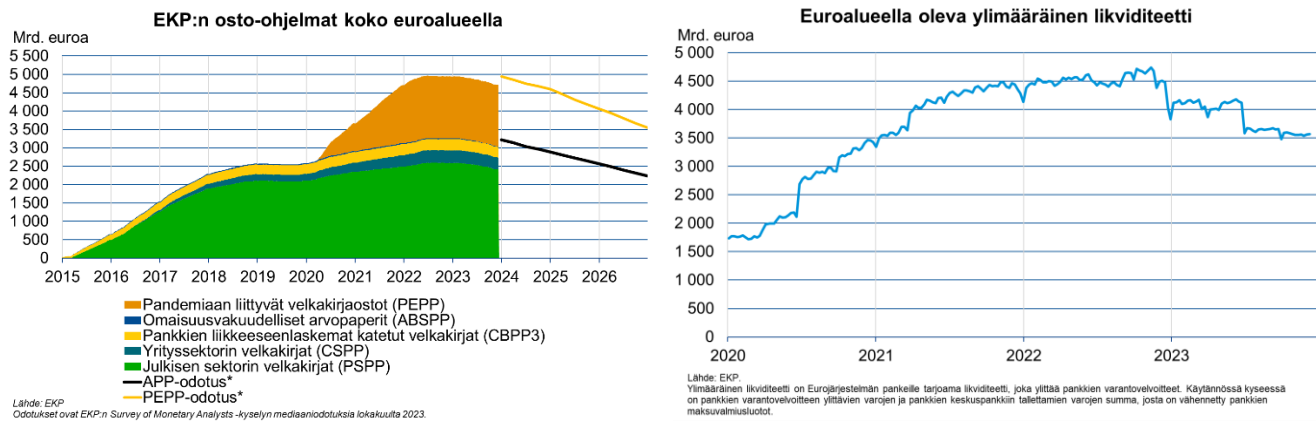
Suomalaispankkien likviditeettireservit riittävät kattamaan sitovan maksuvalmiusvaatimuksen (LCR) mukaiset ulosvirtaukset 30 päivän stressitilanteessa, mutta riittävyys sekä rajussa äkillisessä että pitkittyneessä likviditeettikriisissä on rajallinen. Stressitestit osoittavat, että reservien laatu on hyvä, mutta pankkisektori on haavoittuvainen ulosvirtausten kasvulle. Tämä johtuu etenkin tukkuvarainhankinnan suuresta osuudesta ja sen lyhyestä maturiteetista, rahoitusalan ja muiden yritysten ei-toiminnallisista talletuksista sekä yrityksille myönnettyistä luottositoumuksista.

2. Rahoitusmarkkinoiden likviditeettitilanne Euroopassa

2.1. Rahapolitiikan kiristyminen vähentää keskuspankilikviditeettiä

Pitkä erittäin matalien nollakorkojen sekä runsaan keskuspankilikviditeetin ajanjakso päättyi vuoden 2022 aikana, kun keskuspankit maailmanlaajuisesti ryhtyivät nostamaan ohjaukorkojaan torjuakseen korkeaksi noussutta inflaatiota. Korkojen noston lisäksi keskuspankit kiristävät rahapolitiikkaa ja rahoitusmarkkinoilla olevaa likviditeettiä vähentämällä ja lopettamalla uudet sijoitukset rahapolitiisiin osto-ohjelmiin.¹ (Kuvio 1) Kun keskuspankki ei enää ole ostanut markkinoilta erilaisia velkakirjoja, vaan on antanut sijoitustensa eräänä, markkinoilla olevan likviditeetin määrä on samalla supistunut. Myös keskuspankin tase on pienentynyt ja rahapolitiikan kiristyminen on heijastunut markkinakorkojen nousuna. Euroopan keskuspankki (EKP) on ilmoittanut lopettavansa osto-ohjelmansa vähitellen, minkä seurauksena markkinoilla olevan keskuspankilikviditeetin odotetaan edelleen vähenevän tulevina vuosina.

Kuvio 1. Keskuspankin osto-ohjelmat ja markkinoiden ylimääräinen likviditeetti

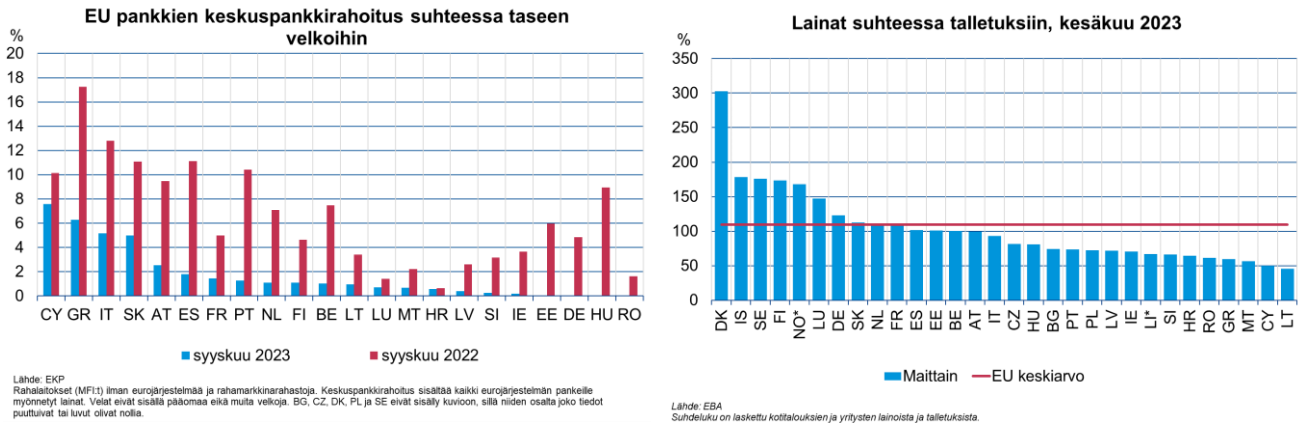
Keskuspankkien velkakirjaostojen vähenemisen lisäksi keskuspankkien taseita on supistanut pankkien eurojärjestelmästä ottamien TLTRO-luottojen² eräänä ja takaisinmaksu. Luottojen määrä on vähentynyt alkuvuodesta 2022 kesäkuuhun 2023 tultaessa noin 2 200 mrd. eurosta noin 600 mrd. euroon. Viimeiset luotot eräänä vuonna 2024. Keskuspankilikviditeetin väheneminen on heijastunut siten myös yksittäisten pankkien rahoituksen hankintaan ja vähentänyt pankkien keskuspankista hankkiman likviditeetin määrää. (Kuvio 2) Kun pankkien lainakanta on samaan aikaan kuitenkin suurempi kuin niiden talletuskanta, pankkien täytyy hankkia tarvittava lisärahoitus muista lähteistä kuin keskuspankista. Kesäkuun 2023 lopussa eurooppalaisten pankkien kotitalouksille ja yrityksille myöntämät lainat suhteessa talletuksiin olivat Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) mukaan keskimäärin 109,3 %³. Yleisesti ottaen pohjoismaisten pankkien suhdeluku on korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin. Suomalaisten pankkien suhdeluku oli kesäkuussa 173,3 %.

¹ Kts. myös: Suomen Pankki, "Eurojärjestelmän tase pienenee rahapolitiikan kiristytessä", <https://www.eurojatalous.fi/fi/2023/3/eurojarjestelman-tase-pienenee-rahapolitiikan-kiristytessa/>

² Targeted longer-term refinancing operations, TLTRO, eli kohdennetut pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot.

³ Painotettu keskiarvo.

Kuvio 2. Eurooppalaisten pankkien keskuspankkirahoitus sekä pankkien lainat suhteessa talletuksiin

2.2. Pankkien varainhankinta markkinoilta lisääntynyt

Korvatakseen keskuspankkilikviditeetin vähenemistä pankit voivat turvautua talletuksiin tai hankkia rahoitusta raha- ja pääomamarkkinoilta.

Keskuspankkirahoitusta korvaavan rahoituksen hankintaa on osin helpottanut se, että pankkien antolainauksen kasvu on vuoden 2023 aikana nopeasti hidastunut. Esimerkiksi syyskuussa 2023 euroalueen rahalaitosten euroalueen yksityiselle sektorille (pl. valtionhallinto) myöntämien lainojen määrä säilyi samalla tasolla kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Lainoja oli yhteensä 13,1 biljoonaa euroa. Lainojen kysyntää on heikentänyt yleinen korkojen nousu sekä epävarmat talousnäkymät, mikä heikentää esimerkiksi investointinäkymiä.

Euroalueen rahalaitosten talletuskanta kasvoi vielä vuoden 2022 aikana sekä vuoden 2023 alkupuolella, mutta euroalueen yksityiseltä sektorilta vastaanottamat talletukset ovat supistuneet toukokuusta 2023 lähtien. Talletuskanta oli syyskuussa 2023 noin 15,0 biljoonaa euroa ja se supistui vuositasolla 1,0 %. Talletuskannan supistuminen johtuu osittain siitä, että kotitaloudet ovat inflaation nousun takia turvautuneet säästöihinsä nousevien elinkustannusten kattamiseksi.

Euroalueen pankkien rahoituksen saatavuutta kuvaava indeksi⁴ onkin heikentynyt vuoden 2022 aikana. Taustalla on erityisesti rahoitussykliin liittyviä tekijöitä eli talletusvarainhankinnan ja likviditeetin uusimiseen sekä vakuuksien arvostukseen liittyvien riskien kasvu. Talletusvarainhankintaa on heikentänyt talletuskannan hidastunut kasvu sekä se, että pankit joutuvat enenevässä määrin kilpailemaan tallettajien varoista muiden sijoitustuotteiden kanssa. Vakuuksien arvostukseen liittyvät riskit puolestaan lisääntyivät valtiolainojen volatiliteetin kasvun ja pankkien vakuusmateriaalin korkeamman sitoutuneisuuden (asset encumbrance) takia. Pankkien taseiden sitoutuneisuutta on lisännyt vakuuksien suuri tarve mm. keskuspankkirahoituksen ja vakuudellisen markkinarahoituksen hankinnassa.

⁴ EKP:n indeksi (funding liquidity index) kuvaa, miten helppoa pankkien on rahoittaa toimintaansa. Indeksi koostuu 28 erilaisesta indikaattorista, jotka kuvaavat 1) riskejä, jotka liittyvät rahoituksen uusimiseen (rollover risk), 2) riskejä, jotka liittyvät talletusten ja likviditeetin ulosvirtaukseen (redemption risk), ja 3) riskejä, jotka liittyvät omaisuuserien ja vakuuksien arvostukseen (haircut/margin risk). Indikaattoreihin lukeutuu esim. eri talletustuotteiden muutokset ja korot, eri velkakirjojen tuotot, Schatz volatiliteetti ja Euribor-OIS spreadi. Lisätietoja: ECB Financial Stability Review, May 2023, Special Feature A "Gauging the interplay between market liquidity and funding liquidity", <https://www.ecb.europa.eu/pub/financial-stability/fsr/html/ecb.fsr.202305-65f8cb74d7.en.html>

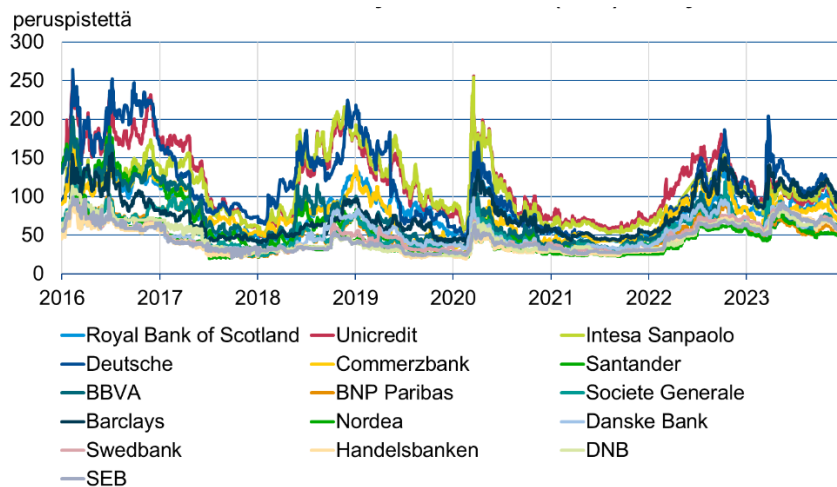
Talletusvarainhankinnan lisäksi pankit ovat viime aikoina hankkineet entistä enemmän markkinarahoitusta. Rahoitusmarkkinat ovat pääsääntöisesti toimineet hyvin ja pankkien ovat saaneet uusittua erään-tyvää markkinarahoitusta ja laskettua liikkeelle uusia velkakirjoja. Useat eri tapahtumat ovat kuitenkin kasvattaneet finanssimarkkinoiden epävarmuutta, mikä on heijastunut esimerkiksi finanssimarkkinoiden kokonaistilaa mittaavan indikaattorin⁵ alhaisina lukemina. Esimerkiksi maaliskuussa 2023 markkinoiden riskitunnelmaa heikensi merkittävästi eräiden yhdysvaltalaisen pankkien (mm. Silicon Valley Bank) ja sveitsiläisen Credit Suissen ajautuminen ongelmiin. Pankkien vaikeuksien seurauksena mm. korot ja erityisesti pankkien osakekurssit laskivat, luottoriskijohdannaisten (CDS) hinnat nousivat ja volatilitteetti lisääntyi. (Kuvio 3, Kuvio 4)

Kuvio 3. Euroalueen finanssimarkkinoiden kokonaistilaa kuvaava indeksi vuosina 2020–2023

Lähteet: Bloomberg, EKP

Kuvio 4. Eurooppalaisten pankkien luottoriskijohdannaisten (CDS) hinnat

Lähde: Bloomberg

USA:n keskuspankin väliintulon sekä Credit Suissen yhdistyminen UBS:ään rauhoitti kuitenkin rahoitusmarkkinoiden tunnelmaa. Maaliskuun jälkeen markkinoiden riskitunnelma on säilynyt kohtuullisena, mikä

⁵ Bloombergin laskema euroalueen rahoitusoloja kuvaava indeksi, joka kuvaa euroalueen raha-, joukkovelkakirja- ja osakemarkkinoilla olevaa stressiä. Positiiviset arvot kuvaavat kevyitä rahoitusoloja, kun taas negatiiviset arvot kuvaavat tiukempia rahoitusoloja. Indeksi on koottu useista eri indikaattoreista kuten esimerkiksi Euribor/OIS spreadistä, volatilitteettia mittaavasta V1X indeksistä ja EU:n 10-vuotisen joukkovelkakirjalainan spreadistä.

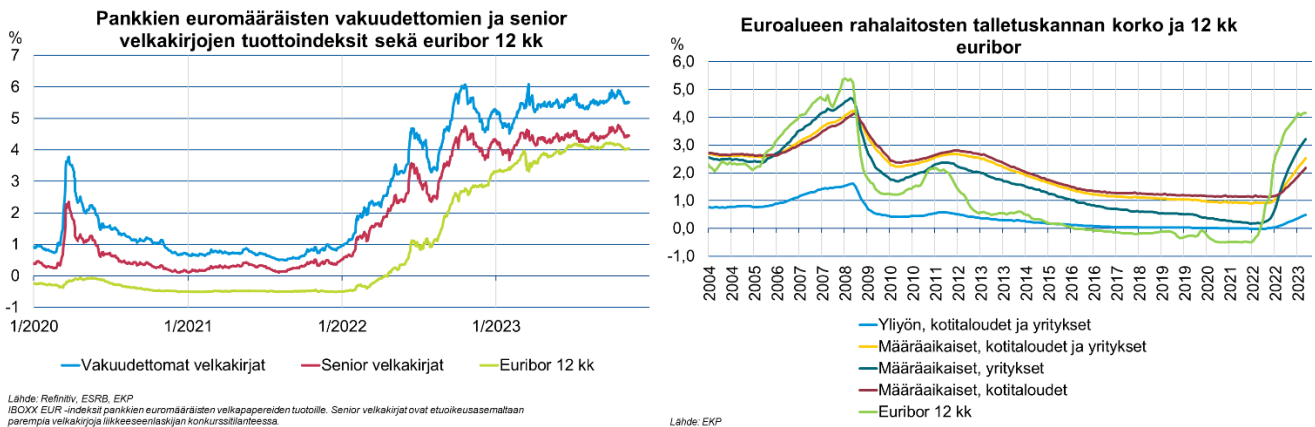
on myös tukenut pankkien rahoituksen hankintaa markkinoilta. Esimerkiksi euroalueen rahoitusmarkkinoiden kokonaistilaa mittaava indeksi ja pankkien riskillisyyttä mittavat luottoriskijohdannaiset eli CDS:t⁶ ovat säilyneet kohtuullisen alhaisella tasolla. Uusin markkinoita hermostuttanut tekijä oli tosin lokakuun alussa tapahtunut Hamasin isku Israeliin. Rahoitusmarkkinat toipuivat kuitenkin nopeasti ja riskiä kuvaavat mittarit palautuivat suurin piirtein aikaisemmille tasoilleen.

Suurin osa eurooppalaisten pankkien markkinavarainhankinnasta tapahtuu laskemalla liikkeeseen pitkän maturiteetin velkakirjoja. Pankkien liikkeeseenlaskut ovatkin kuluvan vuoden aikana lisääntyneet huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna. Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) tietojen mukaan valtaosa pankkien liikkeeseen laskemista, pitkän maturiteetin velkakirjoista on ollut katettuja velkakirjoja ja etuoikeusasemaltaan parhaimpia vakuudettomia velkakirjoja.⁷ Huomattavasti vähemmän on laskettu liikkeelle valtion takausohjelmiin kuuluvia velkakirjoja sekä etuoikeusasemaltaan huonompia vakuudettomia velkakirjoja.

Velkakirjojen maturiteetti on tyypillisimmin joko alle yhden vuoden tai vaihtoehtoisesti yli kaksi mutta kuitenkin alle 5 vuotta. Alle yhden vuoden maturiteetin velkakirjoja oli lokakuussa 2023 noin 24 % kaikista velkakirjoista. Ja yli 2 mutta alle 5 vuoden maturiteetin velkakirjoja oli noin 34 % kaikista velkakirjoista.

Yleisen korkotason seurauksena myös pankkien liikkeeseen laskemien velkakirjojen korot ja tuottovaatimukset ovat nousseet. (Kuvio 5) Tuottoindeksien nousu on tasaantunut vuoden 2023 loppupuolella, mutta pankkien rahoituksen kustannuksia lisää se, että nyt uusittavan rahoituksen hinta on korkeammalla tasolla kuin aikaisempina vuosina ja vuoden 2022 alkupuolella. Samalla talletuksista maksetut korot ovat nousseet erityisesti määräaikaisten talletusten osalta.

Kuvio 5. Eurooppalaisten pankkien liikkeeseen laskemien velkakirjojen tuottoindeksit ja talletuskannan korot

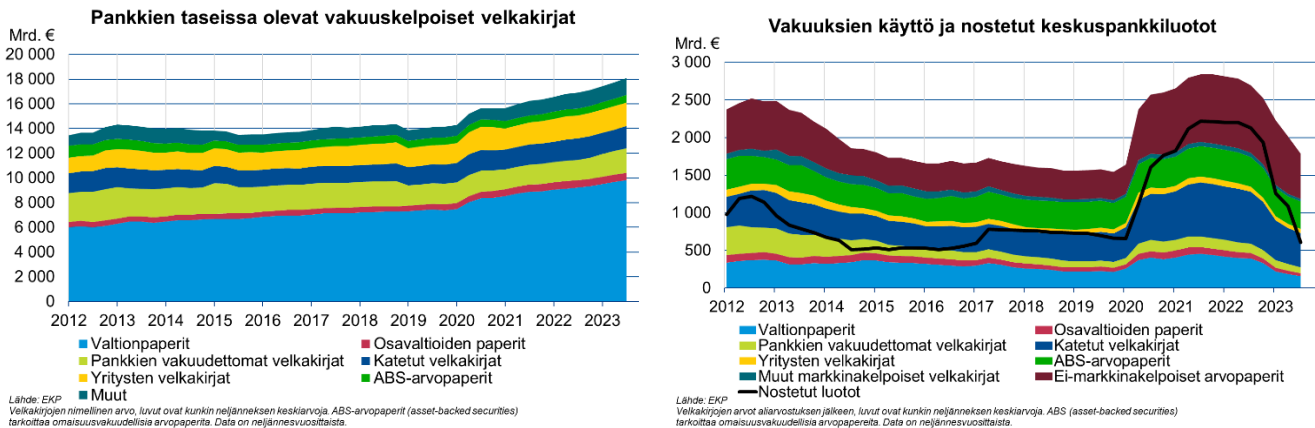
Pankkien taseet eivät vielä ole merkittävässä määrin sitoutuneita eli eurooppalaisilla pankeilla on taseissaan vakuuskelpoisia varoja, joita ne voivat jatkossa käyttää varainhankinnassaan. EBA:n tietojen mukaan eurooppalaisten pankkien taseiden vakuussidonnaisuus (asset encumbrance) oli kesäkuussa 2023 keskimäärin 25,6 %. Taseiden sitoutuneisuus on viimeisten vuosien aikana tasaisesti vähentynyt, kun

⁶ CDS (credit default swap) hinnoittelee yrityksen tai pankin maksukyvyttömyysriskin, ja se suojaaa ostajaansa luottoriskiltä. Mitä suurempi on CDS:n hinta, sitä todennäköisempänä voidaan luottoriskijohdannaisen kohteena olevan yrityksen / pankin maksukyvyttömyyttä pitää.

⁷ Lähde: ESRB Risk Dashboard, kuvat 4.5. ja 4.6., <https://www.esrb.europa.eu/pub/rd/html/index.en.html>

pankkien taseissa olevat vakuuskelpoiset velkakirjat ovat lisääntyneet ja niitä on entistä vähemmän käytetty keskuspankkirahoituksessa. (Kuvio 6)

Kuvio 6. Eurooppalaisten pankkien vakuuskelpoinen materiaali ja keskuspankkiin toimitetut vakuudet

Pitkien velkakirjojen lisäksi pankit hankkivat rahoitusta myös lyhyiltä rahamarkkinoilta. Tämä rahoitus voi olla sekä vakuudellista (esimerkiksi repo-markkinat) että vakuudetonta. Eurooppalaisten pankkien välinen aktiviteetti vakuudettoman käteisen segmentissä (unsecured) lisääntyi voimakkaasti vuoden 2022 puolivälissä ja vakiintui uudelle tasolle vuoden 2023 aikana. Määrät ovat kuitenkin edelleen alhaisella tasolla verrattuna pitkien velkakirjojen määriin. Myös vakuudellinen repomarkkina-aktiviteetti on kasvanut euroalueella.

3. Suomen pankkisektorin likviditeettitilanne

Likviditeetti- tai maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, ettei luottolaitos kykene rahoittamaan toimintaansa tai täyttämään taloudellisia velvoitteitaan niiden erääntyessä ilman, että sille aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia tai tappioita varainhankinnan ja varojen likvidoinnin seurauksena. Likviditeettiriski voi realisoitua esimerkiksi siksi, että luottolaitoksella on puutteita rahoituslähteidensä suunnittelemtomien muutosten ja alentumisten hallinnassa tai siksi, ettei pankki pysty tunnistamaan tai käsittelemään markkinaolosuhteiden käännteitä, mikä voi vaikuttaa pankin kykyyn realisoida varojaan nopeasti ja mahdollisimman vähin kustannuksin. Mikäli luottolaitoksen likviditeettiasema estää sitä toteuttamasta transaktioita normaaliin markkinahintaan, pankin tulot ja kasvupotentiaali voivat kärsiä. Likviditeettikriisi vaikuttaa negatiivisesti pankin tulokseen sekä pääomiin ja voi äärimmäisessä tapauksessa aiheuttaa muuten vakavaraisen laitoksen kaatumisen. Toisaalta heikko likviditeetti voi johtaa myös menetettyihin sijoitusmahdollisuuksiin sekä varojen pakkomyynteihin, mikä voi lopulta johtaa luottolaitoksen maksukyvyttömyyteen.

Pankit ovat erityisen alttiita maksuvalmiusriskille niiden harjoittaman maturiteettitransformaation⁸ vuoksi. Pankkien päätehtävänä on ottaa vastaan lyhytaikaisia talletuksia ja säästöjä ja sijoittaa nämä varat pidempiaikaisiin velkoihin, kuten asuntolainoihin. Tästä syystä likviditeettiriskiä pidetään myös systeemisena riskinä. Pankkien keskinäisen kytkeytyneisyyden vuoksi yksittäisten laitosten likviditeettiongelmat voivat levitä koko rahoitussektoriin. Tämä on historiallisesti ilmennyt esimerkiksi talletuspakoina, kun

⁸ Maturiteettitransformaatiolla tarkoitetaan pankin myöntämien pitkäaikaisten lainojen rahoittamista lyhytaikaisella rahoituksella, kuten talletuksilla ja tukkuvarainhankinnalla.

yhden laitoksen kaatuminen on laukaissut talletuspaon myös muissa luottolaitoksissa. Likviditeettiriskillä voi olla systeemisiä vaikutuksia myös muiden kanavien kautta. Epävarmuus luottolaitosten vakavaraisuudesta voi johtaa likviditeetin haalimiseen ja tätä kautta likviditeetin "kuivumiseen" pankkienvälisillä lyhytaikaisilla luottomarkkinoilla. Likviditeettiriisillä voi olla kielteisiä heijastusvaikutuksia myös reaalityloutteen luoton saatavuuden heikkenemisen kautta.

Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) likviditeettiriski-indikaattoreiden valossa Suomen pankkisektorin likviditeettitilanteen voidaan yleisesti katsoa olevan vahva ja vakaa. Kotimaisen pankkisektorin keskimääräistä suurempi ja kasvava riippuvuus lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta kasvattaa kuitenkin pankkisektorin likviditeettiriskejä, sillä kriisitilanteessa lyhytaikainen tukkuvarainhankinta voi nopeasti vaarantua. Erot likviditeetti-indikaattoreissa ovat myös ilmeisiä pienten ja suurten kotimaisten pankkien välillä. Suurilla kotimaisilla pankeilla likviditeettiriskejä kasvattaa erityisesti niiden suurempi riippuvuus lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta, kun taas pienemmällä pankeilla on suhteessa vähemmän likvidejä varoja. Iso osa pankkien välisistä likviditeettiriski-indikaattoreiden eroista selittyy toimijoiden erilaisella luonteella ja liiketoimintamallien eroilla sekä erilaisilla varainhankinnan ja likviditeetin tarpeilla ja näkymillä. Osa eroista ja huomattavista muutoksista likvidien varojen kehityksessä selittyy myös yksittäisten luottolaitosten organisaatiomuutoksilla. Suomalaisen pankkien lyhyen aikavälin maksuvalmius on kuitenkin yleisesti ottaen vahva ja muita eurooppalaisia pankkeja korkeampi. Muuttuneessa ja epävarmassa toimintaympäristössä kotimaisten pankkien maksuvalmius on edelleen parantunut viimeisen vuoden aikana ja pankkien likviditeettitilannetta tukee likvidien reservien korkea laatu.

3.1. Kotimaisten pankkien maksuvalmius eurooppalaisia pankkeja vahvempi

EBA on määritellyt useita, harmonisoituihin EU-tason viranomaisraportointeihin perustuvia riski-indikaattoreita EU/ETA-alueen pankkisektorin likviditeettiriskien ja haavoittuvuuksien analysointiin⁹. Osa EBA:n likviditeettiriski-indikaattoreista vertaa luottolaitosten hallussaan olevia tietyn tyyppisiä varoja tietyn tyyppiin velkoihin. Tästä esimerkkinä on maksuvalmiussuhde, LCR¹⁰, joka kuvaa pankin lyhyen aikavälin maksuvalmiutta ja vertaa pankin sitoutumattomia, likvidejä varoja pankin lyhyen aikavälin kassavirtoihin likviditeettistressitilanteessa. Pankkien maksuvalmiudelle on sovellettu minimivaadetta EU-alueella 1.10.2015 lähtien. Vaatimus astui täysimääräisesti voimaan tammikuussa 2018. Maksuvalmiusvaatimuksen mukaan pankilla on oltava riittävän paljon korkealaatuisia likvidejä varoja, jotta ne riittävät kattamaan sen nettokassavirran 30 päivän ajan stressiskenaariossa. LCR-suhteen tulee olla vähintään 100 %.

Maksuvalmiusvaatimus ylittyi kaikilla kotimaisilla pankeilla¹¹ kesäkuun 2023 lopussa ja pankkisektorin maksuvalmiusriski LCR-suhteella mitattuna oli keskimäärin 173,3 %¹² (6/2022: 158,3 %) (Kuvio 7). Yksittäisten suomalaispankkien LCR-suhteissa on kuitenkin tyypillisesti merkittävää vaihtelua. LCR-kelpoiset likvidit varat olivat 156 mrd. euroa¹³ ja koostuivat pääosin (96 %) kaikkein likvideimmistä eli tason 1 varoista¹⁴. Suomen pankkisektorin likviditeettireservit ovat supistuneet 9 prosenttia suhteessa vuoden taiseen yksinomaan keskuspankkireservien pienentymisen vuoksi. Muutos on osittain seurausta

⁹ [Methodological guide – EBA indicators for risk assessment and resolution and DRATs \(European Banking Authority\)](#)

¹⁰ LCR = Liquidity Coverage Ratio.

¹¹ Kotimaiset luottoyhteisöt sekä kotimainen pankkisektori pois lukien vakuutustoiminta.

¹² Painotettu keskiarvo.

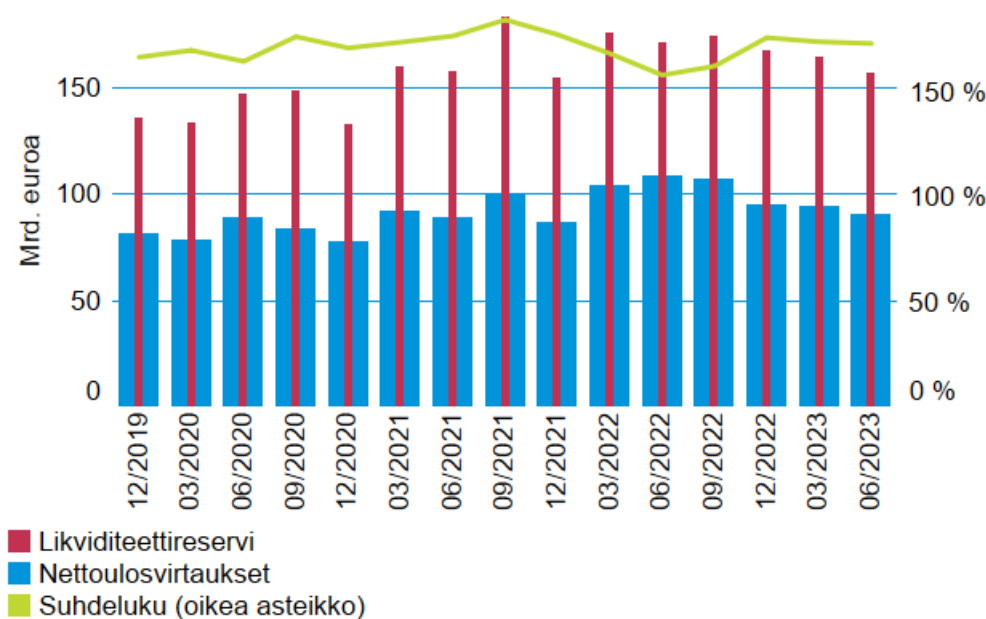
¹³ LCR:n mukaiset kertoimet (ts. aliarvostukset) huomioiden.

¹⁴ Likvidit varat on jaettu LCR-asetuksen mukaisiin luokkiin. Tason 1 varojen likvidiys on erittäin korkea sisältäen käytännössä keskuspankkisaamiset, valtiovastuut, muut julkisyhteisövastuut sekä erittäin hyvälaatuiset katetut joukkolainat. Tason 2A ja 2B varojen likvidiys on korkea. Tason 2A varoihin kuuluvat tietynlaiset saamiset ja takaukset julkishallinnolta, tietynlaiset laadukkaat katetut joukkolainat sekä yritysten joukkolainat. Tason 2B varoihin kuuluvat omaisuusvakuudelliset arvopaperit, tietynlaiset yritysten joukkolainat, katetut joukkolainat sekä osakkeet.

suomalaispankkien keskuspankkirahoituksen (kuten TLTRO-luottojen¹⁵) erääntymisistä. Suomalaiset pankit maksoivat valtaosan TLTRO-luotoistaan takaisin maaliskuussa ja kesäkuussa 2023¹⁶. Vaikka likviditeettireservit ovat vähentyneet, Suomen pankkisektorin LCR-suhde on vahvistunut vuodentakaiseen verrattuna, sillä pankkisektorin nettoulosvirtaukset (-16,5 %) ovat vähentyneet likviditeettireservejä enemmän.

Kuvio 7. Suomen pankkisektorin LCR-suhde

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen pankkisektorin maksuvalmiussuhde on myös korkeampi kuin EU/ETA-alueen suurilla pankeilla keskimäärin (6/2023: 159,9 %). Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa olevien pienempien pankkien (LSI-pankit) keskimääräinen LCR-suhde on parantunut merkittävästi viimeisen vuoden aikana ja oli kesäkuun 2023 lopussa 199,8 % (6/2022: 148,5 %). Suurten kotimaisten, Euroopan keskuspankin suorassa valvonnassa olevien pankkien (SI-pankit) LCR-suhde oli keskimäärin 172,0 % (6/2022: 158,8 %). Sekä LSI- että SI-pankeilla maksuvalmiuden kasvu selittyy nettoulosvirtausten pienentymisellä. LSI-pankeilla myös likviditeettireservit ovat kasvaneet (pois lukien keskuspankkireservit) ja SI-pankeilla puolestaan hieman laskeneet.

LCR kuvaa kuitenkin vain lyhyen aikavälin maksuvalmiutta ja likviditeettireservit voivat pitkittyneessä tai rajussa äkillisessä kriisissä olla riittämättömät. Tästä syystä pankin rahoituslähteitä on tärkeää tarkastella myös suhteessa sen likviditeettiprofiiliin pidemmällä aikajänteellä. Pankkien riippuvuutta lyhytaikaisesta rahoituksesta voidaan tarkastella pysyvän varainhankinnan, NSFR-suhteen¹⁷ avulla. NSFR-suhteelle on

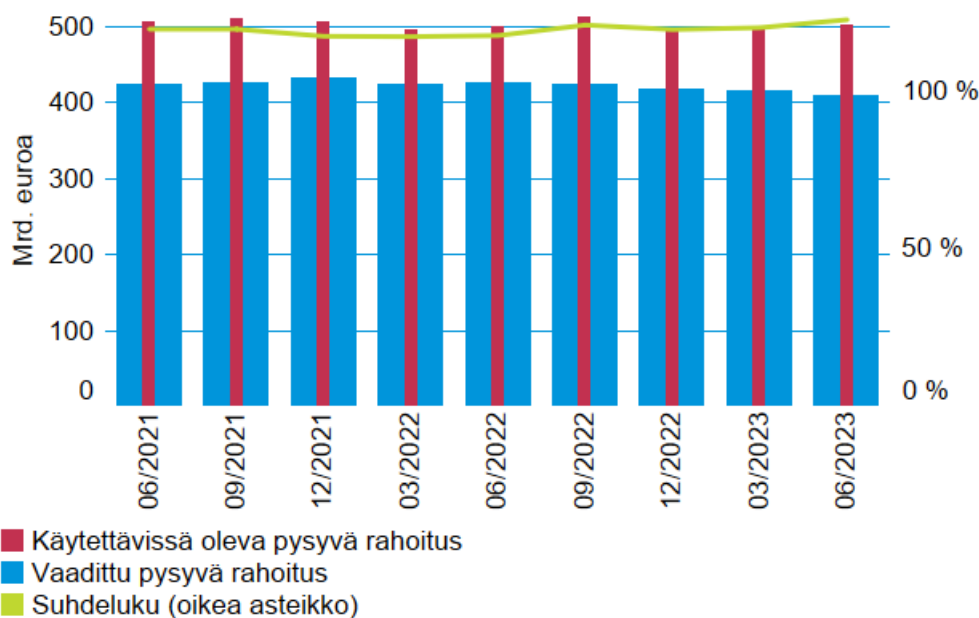
¹⁵ Targeted longer-term refinancing operations, TLTRO = Kohdennetuilla pitempiaikaisilla rahoitusoperaatioilla EKP myönsi pankeille pitempiaikaista lainaa edullisin ehdoin. Tällä pyrittiin kannustamaan pankeja myöntämään luottoja euroalueen yrityksille ja kotitalouksille. EKP on käynnistänyt kolme kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sarjaa: ensimmäisen sarjan vuonna 2014, toisen vuonna 2016 ja kolmannen vuonna 2019. Kolmannen sarjan operaatioilla pyrittiin torjumaan koronakriisin vaikutusta euroalueen talouteen.

¹⁶ Suomalaispankkien avoimena olevat pitempiaikaiset rahapoliittiset luotot, jotka ovat pääosin olleet TLTRO-luottoja, vähenivät 30,1 mrd. eurosta 7,5 mrd. euroon joulukuun 2022 ja kesäkuun 2023 välillä.

¹⁷ NSFR = Net Stable Funding Ratio.

asetettu sitova vaatimus pankeille LCR:n tavoin kesäkuun lopusta 2021 lähtien. NSFR-vaatimuksen tarkoitus on vähentää pankkien liiallista riippuvuutta lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta sekä rajata pankkien varojen ja velkojen maturiteettieroja. Vaatimuksen mukaan pankin käytettävissä olevan pysyvän rahoituksen on riitettävä kattamaan pankin varainhankintatarpeet (vaadittu pysyvä rahoitus) yhden vuoden aikajänteellä sekä normaali- että stressitilanteissa. NSFR-vaatimuksen vähimmäistaso on myös 100 %.

Kuvio 8. Suomen pankkisektorin NSFR-suhde

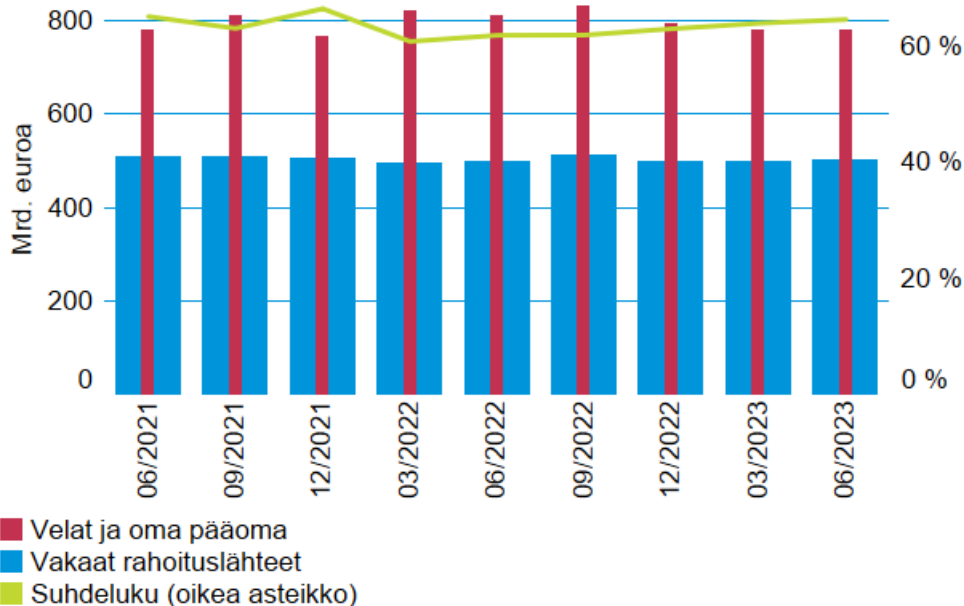
Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen pankkisektorin keskimääräinen NSFR-suhde oli kesäkuun 2023 lopussa 122,3 %, mikä oli noin 5 prosenttiyksikköä parempi kuin vuosi sitten ja korkein suhdeluku koko tarkasteluajanjaksolla (Kuvio 8). Suomalaispankkien käytettävissä oleva pysyvä rahoitus (501 mrd. euroa) ylitti vaaditun pysyvän rahoituksen (410 mrd. euroa) noin 91 mrd. eurolla. Vaikka kaikki kotimaiset pankit ylittävät NSFR-suhteen viranomaisvaatimuksen, pankkikohtaiset erot ovat huomattavia. LSI-pankkien NSFR-suhde oli keskimäärin 125,4 % (6/2022: 125,3 %) ja SI-pankkien 122,0 % (6/2022: 116,5 %). EU/ETA-alueen suurten pankkien NSFR-suhde oli keskimäärin 126,5 % (6/2023), toisin sanoen varojen ja velkojen maturiteettierot ovat suomalaisilla SI-pankeilla hieman muita suuria eurooppalaispankkeja suurempia. Vaikka kaikilla kotimaisilla pankeilla pysyvän rahoituksen määrä riittää täyttämään niiden varainhankintatarpeet vaaditulla vuoden aikajänteellä, osalla pankeista määrä on hyvin lähellä vaadittua vähimmäistasoa. Tämä kertoo kyseisten pankkien olevan haavoittuvampia rahoituksen riittävyyden suhteen.

3.2. Suurten kotimaisten pankkien likviditeettiriskejä kasvattaa suurempi riippuvuus lyhytaikaisesta tukkuvarainhankinnasta – pienillä kotimaisilla pankeilla on puolestaan suhteessa vähemmän likvidejä varoja

Pankin velkojen rakennetta ja haavoittuvuutta likviditeettishokeille voidaan tarkastella myös perusrahoitussuhteen¹⁸ avulla, jossa pankin vakaita rahoituslähteitä¹⁹ verrataan sen taseen velkojen ja oman pääoman kokonaismäärään. Kesäkuun 2023 lopussa Suomen pankkisektorin perusrahoitussuhde oli 64,5 %. Suurin osa kotimaisten pankkien rahoituslähteistä on näin ollen luokiteltavissa vakaiksi. Perusrahoitussuhteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tarkasteluajanjakson aikana²⁰ (Kuvio 9). Kotimaisilla LSI-pankeilla (80,5 %) perusrahoitussuhde oli SI-pankkeja (63,2 %) selvästi korkeampi (6/2023). Tätä voi osin selittää se, että suuret pankit rahoittavat suuremman osan antolainauksestaan lyhyempiaikaisella tukkuvarainhankinnalla, kun taas pienemmillä pankeilla on enimmäkseen pidempiaikaista talletusvarainhankintaa. EU/ETA-alueen suurten pankkien perusrahoitussuhde oli 59,1 % (6/2023), mikä on lähellä kotimaisten SI-pankkien keskimääräistä tasoa. Lisäksi perusrahoitussuhde arvioi likviditeettiriskeä huomioiden vain pankin velat. NSFR-suhde antaa kokonaisvaltaisemman kuvan pankin mahdollisesta rahoitusvajasta ja haavoittuvuuksista tarkastelemalla pankin tasetta kokonaisuutena.

Kuvio 9. Suomen pankkisektorin perusrahoitussuhde

Lähde: Finanssivalvonta.

EBA:n likviditeettiriske-indikaattoreiden avulla voidaan arvioida myös pankin varojen suhteellista likviditeettiä toisin sanoen sitä, kuinka helposti pankki voi myydä varojaan vaikuttamatta hintoihin tai pankin riippuvuutta tietyn tyyppisistä omaisuuksista, jotka muodostavat niiden likviditeettireservit. Tästä esi-merkkinä pankin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvelkojen (kuten johdannaisten, lyhyeksi

¹⁸ Core funding ratio.

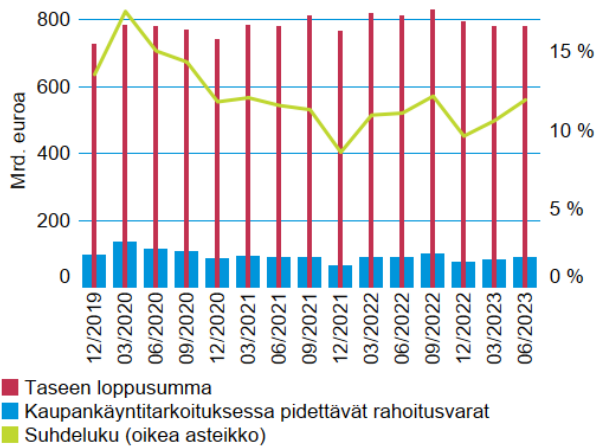
¹⁹ Sisältää käytettävissä olevan pysyvän rahoituksen.

²⁰ Maaliskuussa 2022 suhdeluku putosi 66,3 %:sta 60,7 %:iin, mutta on noussut siitä lähtien tasaisesti.

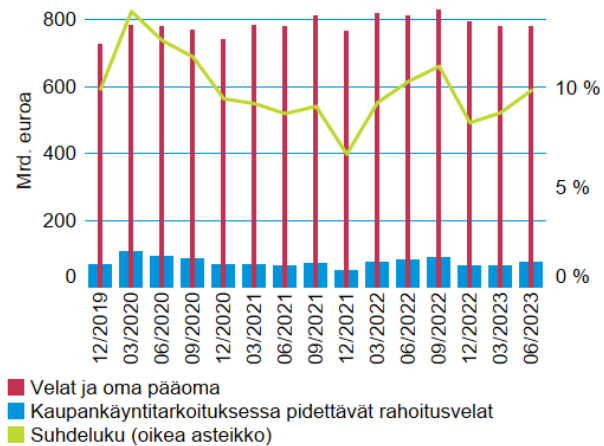
myyntien, talletusten ja liikkeeseen laskettujen velkapapereiden) suhde pankin velkoihin ja omaan pääomaan sekä pankin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen (kuten johdannaisten, osakeinstrumenttien ja velkapapereiden) suhde taseen loppusummaan. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävillä rahoitusvaroilla ja -veloilla pankki tavoittelee lyhyellä aikavälillä tuottoa. Kyseiset omaisuuserät arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mikä voi lisätä pankkien tuloksen heilahtelua ja alttiutta markkinahintojen muutoksille.

Suomen pankkisektorin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvelkojen suhde oli 9,9 % ja rahoitusvarojen 12,0 % kesäkuun 2023 lopussa (Kuvio 10). Molemmat indikaattorit ovat kääntyneet nousuun vuoden 2021 jälkeen²¹. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvelkoja ja -varoja on pääasiassa suurilla kotimaisilla pankeilla. EU/ETA-alueen suurten pankkien rahoitusvelkojen keskiarvo oli 10,1 % ja rahoitusvarojen 11,7 % kesäkuun lopussa 2023. Kotimaisilla pankeilla on näin ollen samassa suhteessa kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja ja -velkoja kuin eurooppalaisilla suurilla pankeilla keskimäärin.

Kuvio 10. Suomen pankkisektorin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat (vasen kuvio) ja -velat (oikea kuvio)

Lähde: Finanssivalvonta.

Lähde: Finanssivalvonta.

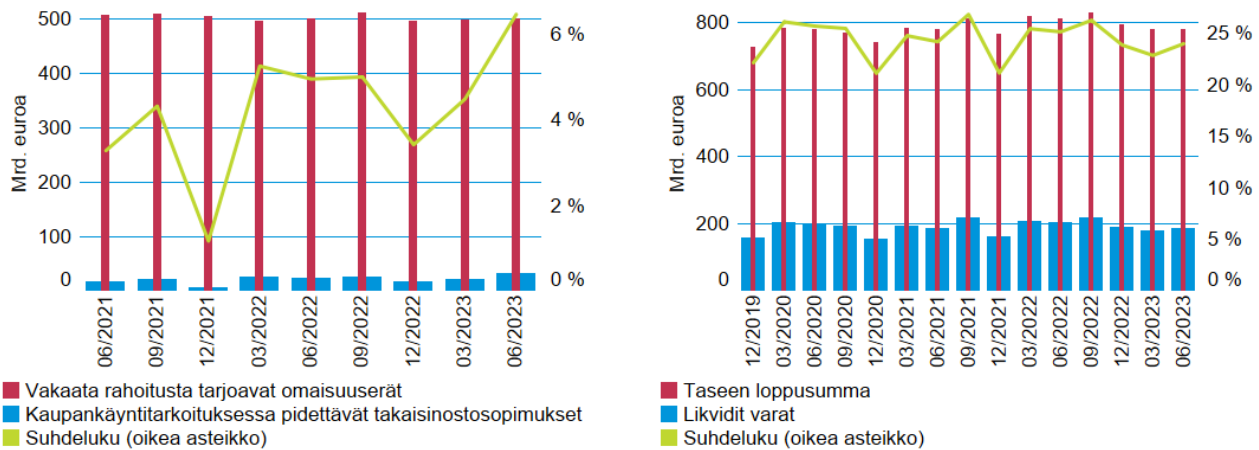
Pankkien riippuvuutta lyhytaikaisesta tukkuvarainhankinnasta, voidaan tarkastella reporahoitussuhteen avulla²² (Kuvio 11). Suomen pankkisektorin reporahoitussuhde oli 6,5 % kesäkuun 2023 lopussa. Kuviosta nähdään, että reporahoituksen osuus on noussut lyhyessä ajassa ja lähes kaksinkertaistunut verrattuna vuoden 2022 loppuun. Reporahoitus keskittyy pääasiassa suurille kotimaisille pankeille. EU/ETA-alueen suurten pankkien reporahoitussuhde oli 8,5 % (6/2023), toisin sanoen suuret kotimaiset pankit harjoittavat lähes samassa suhteessa repovarainhankintaa kuin muut suuret eurooppalaiset pankit. Riippuvuus lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta kasvattaa pankkien likviditeettiriskejä, sillä kriisitilanteissa lyhytaikainen tukkuvarainhankinta voi nopeasti häiriintyä.

²¹ Joulukuussa 2022 indikaattorit laskivat, mutta kääntyivät jälleen nousuun vuonna 2023.

²² Repurchase agreement, repo = eli takaisinostosopimus, jota käytetään lyhytaikaisen likviditeetin hankintaan. Takaisinostosopimuksessa lainanottaja lainaa väliaikaisesti lainantantajalle arvopaperin saadakseen käteistä ja sitoutuu ostamaan sen tyypillisesti seuraavana päivänä takaisin.

Kuvio 11. Suomen pankkisektorin reporahoitussuhde (vasen kuvio) ja Suomen pankkisektorin likvidien varojen suhde taseen loppusummaan (oikea kuvio)

Lähde: Finanssivalvonta.

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankin likviditeetin tasoa ja kykyä kestää sen taseeseen kohdistuvia sokkeja voidaan tarkastella likvidien varojen²³ suhteella taseen loppusummaan. Suomen pankkisektorin likvidien varojen suhde oli 24,0 % kesäkuun 2023 lopussa (Kuvio 11). Viimeisen vuoden aikana suhdeluku on kuitenkin hieman heikentynyt, kun etenkin SI-pankkien likvidit varat ovat vähentyneet keskimäärin 9,1 % kesäkuuhun 2022 verrattuna. SI-pankeilla on kuitenkin edelleen selvästi enemmän likvidejä varoja (25,1 %) kotimaisiin LSI-pankkeihin (10,0 %) verrattuna. EU/ETA-alueen suurten pankkien likvidien varojen suhde oli 25,2 % (6/2023), joten suomalaisilla SI-pankeilla on samassa suhteessa likvidejä varoja kuin muilla suurilla eurooppalaisilla pankeilla.

4. Suomen pankkisektorin varainhankinta

Pankit rahoittavat luotonantoon eri varainhankinnan keinoin. Pääasiassa pankit ottavat vastaan talletuksia, minkä lisäksi pankit voivat hakea rahoitusta raha- ja pääomamarkkinoilta tai hakea keskuspankkirahoitusta. Kotimaiset pankit ovat kansainvälisessä vertailussa keskimääräistä riippuvaisempia markkinaehtoisesta rahoituksesta. Riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa pankkeja mahdollisille markkinahäiriöille ja varainhankintakustannusten nousulle. Markkinavarainhankintaan liittyviä riskejä kasvattavat etenkin varainhankinnan lyhyt maturiteetti sekä rahoituslähteiden keskittyneisyys. Myös merkittävät keskittymät talletusvarainhankinnassa voivat aiheuttaa pankeille riskejä, mikäli kyseisten talletusten pysyvyys on heikompaa.

Rahoitusriskillä tai varainhankintariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, ettei pankki kykene hankkimaan riittävästi varoja täyttääkseen velvoitteensa niiden erääntyessä. Kuten maksuvalmiusriskin tapauksessa, pankin heikko taloudellinen tilanne voi johtaa sen luottokelpoisuuden heikkenemiseen ja kyvyttömyyteen saada riittävästi varoja tietyllä aikavälillä. Pankin luottokelpoisuuden lisäksi pankin varojen koostumus ja laatu ovat tärkeitä tekijöitä pankin varainhankinnan riskiprofiilia analysoitaessa. EBA-indikaattorit

²³ Sisältäen käteisen, käteisvarat keskuspankeissa, muut vaadittaessa maksettavat talletukset, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja kaupankäynnin kohteena olevat rahoitusvarat.

tarkastelevat myös pankkien varainhankintariskejä. Varainhankintariski-indikaattorit voidaan jakaa niihin, jotka tarkastelevat pankkien varojen sitoutuneisuutta sekä niihin, jotka tarkastelevat pankkien rahoituksen ja vastuiden koostumusta ja laatua.

Maaliskuussa 2023 kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla koettiin hermostuneisuutta, kun yhdysvaltalainen Silicon Valley Bank ja sveitsiläinen Credit Suisse menettivät sijoittajien ja asiakkaidensa luottamuksen. Viranomaisen nopea reagointikyky esti kriisin leviämisen, ja sittemmin pankkisektoriin kohdistuneet huolet laantuivat. Kevään 2023 markkinaturbulenssista huolimatta suomalaiset pankit ovat päässeet tukumarkkinoille ja pohjoismaiset katettujen joukkolainojen markkinat ovat säilyneet toiminnassa. Korkojen historiallisen nopea nousu on kuitenkin heijastunut pankkien varainhankintaan, ja markkinavarainhankinnan kustannukset ovat nousseet selvästi aiempaa korkeammalle tasolle.

Talletukset ovat suomalaisten pankkien suurin yksittäinen varainhankinnan lähde. Yleisötalletukset ovat pysyneet verrattain vakaana, mutta viimeisen vuoden aikana kotitalous- ja yritystalletuksissa on nähtävissä maltillista laskua. Yleisen korkotason nousun myötä talletuskorot ovat alkaneet nousta myös Suomessa, mikä viestii kilpailun lisääntymisestä talletusasiakkaissa – tosin korkotasot ovat edelleen markkinakorkoja huomattavasti alempana. Talletuksia on myös virrannut enemmän määräaikaistalletuksiin viimeisen vuoden aikana niille maksettavan korkeamman koron vuoksi.

Yli puolet Suomen pankkisektorin varainhankinnasta on markkinavarainhankintaa, ja korkojen historiallisen nopea nousu on kasvattanut myös kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia. Pankit ovat reagoineet korkeampaan korkotasoon lyhytaikaista tukkuvarainhankintaa lisäämällä. Myös pankkien liikkeeseen laskemien uusien velkakirjojen juoksuajat ovat lyhentyneet. Varainhankinnan lähteet eroavat myös merkittävästi suurten ja pienten kotimaisten pankkien välillä. Suomalaispankkien markkinavarainhankinnan lähteet ovat kuitenkin suhteellisen hyvin hajautettuja, minkä lisäksi pankkien vahva vakavaraisuus parantaa markkinavarainhankinnan saatavuutta sekä ehtoja ja tuo turvaa rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteiden varalta.

4.1. Yli puolet Suomen pankkisektorin varainhankinnasta on markkinavarainhankintaa – markkinavarainhankinnan lähteet ovat kuitenkin suhteellisen hyvin hajautettuja

Suomen pankkisektorin varainhankinnan kokonaismäärä (700 mrd. euroa) on kasvanut melko tasaisesti viime vuosina, mutta kääntyi laskuun joulukuussa 2022 (Kuvio 12). Kesäkuun 2023 lopussa varainhankinnan kokonaismäärä oli 5 % (34 mrd. euroa) pienempi kuin mitä se oli korkeimmillaan maaliskuun lopussa 2022²⁴. Talletukset²⁵ ovat kotimaisten pankkien suurin yksittäinen varainhankinnan lähde (49 %), josta talletukset kotitalouksilta ja yrityksiltä muodostavat 91 %. Katetut joukkolainat ovat toiseksi suurin yksittäinen varainhankinnan lähde (19 %). Loput kotimaisten pankkien varainhankinnasta muodostavat muut joukkovelkakirjat²⁶ (13 %), sijoitustodistukset (9 %), repot (5 %) sekä talletukset luottolaitoksilta, keskuspankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta (5 %).

Varainhankinnan kokonaismäärän laskua selittää luottolaitosten- ja keskuspankkitalletusten vähentyminen (-60 % suhteessa vuodentakaiseen) keskuspankkiluottojen erääntymisen myötä. Tämän lisäksi kotimaisten pankkien talletusvarainhankinnan kokonaismäärä on laskenut noin 2 % suhteessa vuodentakaiseen pääosin yritystalletusten laskun seurauksena. Sen sijaan katetut joukkolainat ovat kasvaneet määrällisesti eniten, yhteensä 10,2 mrd. euroa. Katettujen joukkolainojen jälkeen reporahoitus on kasvanut

²⁴ Vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla varainhankinnan kokonaismäärän lasku on kuitenkin pysähtynyt.

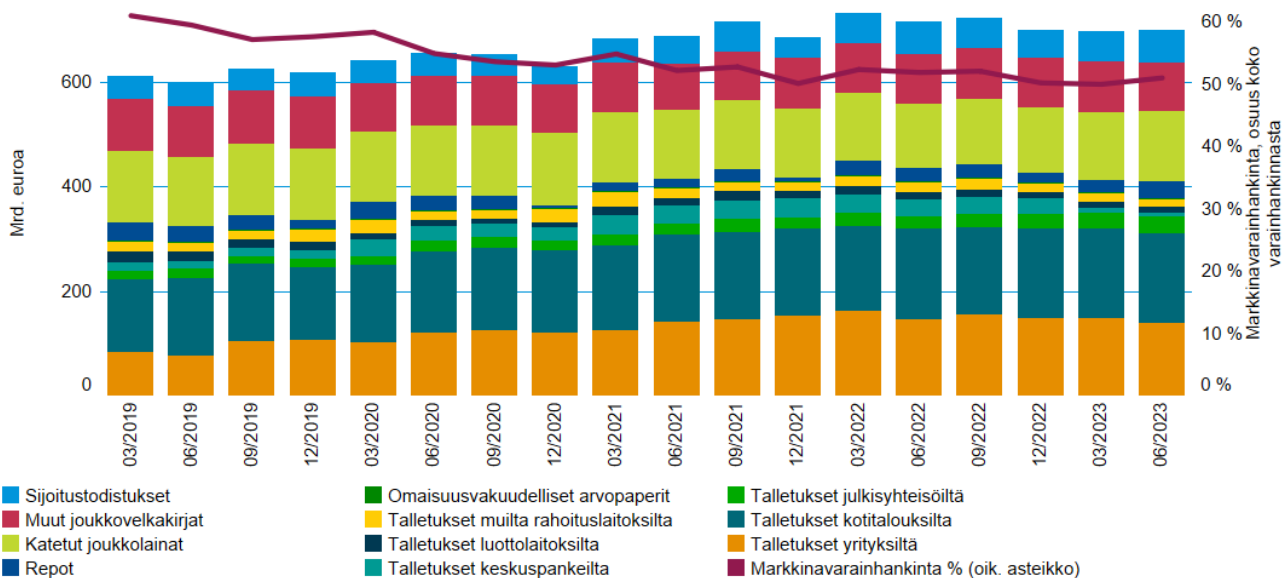
²⁵ Talletukset kotitalouksilta, yrityksiltä ja julkisyhteisöiltä.

²⁶ Kuten vakuudettomat velkakirjat.

vuoden aikana määrällisesti eniten (6,7 mrd. euroa). Myös sijoitustodistusten osuus on kasvanut viime vuosina 5 prosentista (12/2020) 9 prosenttiin (6/2023). Lyhytaikaisen reporahoituksen ja sijoitustodistusten käyttöä varainhankinnassa ovat pääasiassa lisänneet suurimmat suomalaispankit.

Talletusten laskun ja tukkuvarainhankinnan kasvun myötä markkinavarainhankinnan osuus kasvoi hie-man alkuvuonna 2023 ja muodosti 51 % koko Suomen pankkisektorin varainhankinnasta (6/2023). Lyhytaikaisen tukkuvarainhankinnan (kuten sijoitustodistusten ja repojen) kasvu on osittain seurausta varainhankintakustannusten kasvusta yleisen korkotason nousun myötä. Juoksuajaltaan pitempiaikaiseen markkinavarainhankintaan liittyy usein korkeampia tuottovaatimuksia, sillä sijoittajat vaativat korkeampia korkoja kompensoidakseen pidemmän aikavälin riskejä. Toisaalta lyhyempiaikaisella varainhankinnalla pankit voivat reagoida korkotason muutoksiin. Lisäksi lyhyemmän aikavälin varainhankinta mahdollistaa pankeille joustavuuden varojen käytössä ja pankit voivat nopeasti sopeuttaa taseitansa vastaamaan muuttuvia markkinaolosuhteita.

Kuvio 12. Suomen pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Lähde: Finanssivalvonta.

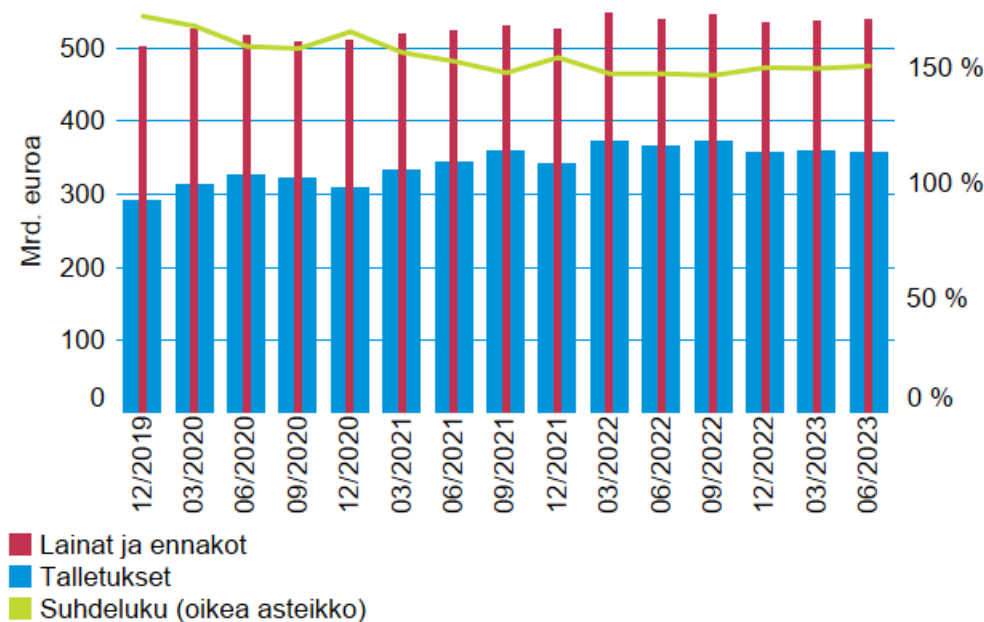
Kotimaisten LSI- ja SI-pankkien varainhankinnan lähteet eroavat myös merkittävästi toisistaan. LSI-pankeilla, jotka muodostavat 8,4 % koko Suomen pankkisektorin varainhankinnasta, suurin osa kokonaisvarainhankinnasta koostuu talletusvarainhankinnasta (61 %). Katettujen joukkolainojen osuus on kuitenkin kasvanut LSI-pankeilla ja ne muodostivat kesäkuun 2023 lopussa 22 % niiden kokonaisvarainhankinnasta (6/2022: 17 %). Kotimaisilla SI-pankeilla yleisötalletukset muodostavat puolestaan 48 % niiden kokonaisvarainhankinnasta²⁷. Toisin sanoen suuret suomalaiset pankit hankkivat yli puolet varainhankinnastaan kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta. Lisäksi SI-pankeilla lyhytaikainen markkinavarainhankinta²⁸ muodostaa 20 % niiden kokonaisvarainhankinnasta, kun LSI-pankeilla vastaava osuus on 10 % (6/2023). Täältä osin suuremmilla kotimaisilla pankeilla voidaan katsoa olevan riskillisempi

²⁷ Lisäksi katetut joukkolainat muodostivat kokonaisvarainhankinnasta 19 %, muut joukkovelkakirjat 14 %, sijoitustodistukset 10 %, repot 5 % ja talletukset luottolaitoksilta, keskuspankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta 5 % (6/2023).

²⁸ Sijoitustodistukset, repot, talletukset luottolaitoksilta, keskuspankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta.

varainhankintaprofiili. Toisaalta voidaan katsoa, että suuret pankit pystyvät sietämään varainhankintariskejä paremmin, sillä niiden liikkeeseen laskemalla velalla on laajempi kysyntä, niillä on monipuolisemmat varainhankintakanavat sekä vahvemmat likviditeettireservit.

Kuvio 13. Luotot ja ennakot suhteessa talletuksiin

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin rakenteellista rahoitusriskiä voidaan mitata luottojen ja talletusten välisellä anto-ottolainaussuhteella (loan-to-deposit, LTD). Yli sadan prosentin suhdeluku tarkoittaa, ettei pankki pysty rahoittamaan antolainaustaan pelkästään talletuksilla vaan tarvitsee myös markkinarahoitusta. Suomen pankkisektorin LTD-suhde on laskenut viime vuodet, mutta on edelleen suhteellisen korkealla tasolla ja oli keskimäärin 137 % kesäkuun 2023 lopussa²⁹. Vaikka yleisötalletukset ovat hieman laskeneet viimeisen vuoden aikana, lainat yleisölle ovat laskeneet samassa suhteessa, minkä seurauksena pankkisektorin rakenteellinen rahoitusvaje on säilynyt lähes ennallaan. EBA:n varainhankintariski-indikaattori tarkastelee myös pankkien rakenteellista rahoitusriskiä huomioiden luottojen ja ennakkosten suhdetta talletuksiin³⁰. Kesäkuun 2023 lopussa Suomen pankkisektorin keskiarvo oli 150,4 % ja suhdeluku on kasvanut 3 prosenttiyksikköä suhteessa vuodentakaiseen (Kuvio 13). LSI-pankkien keskiarvo oli 130,2 % (6/2022: 119,3 %) ja SI-pankkien 152,6 % (6/2022: 150,1 %) kesäkuun 2023 lopussa. Suhdeluku on myös huomattavasti korkeampi kuin suurilla eurooppalaisilla pankeilla keskimäärin (6/2023: 100,5 %).

Pankkien varainhankinnan riskeihin vaikuttaa myös rahoituksen keskittyneisyys. Rahoituksen keskittämällä tarkoitetaan riskiä siitä, että pankin oma varainhankinta on merkittävässä määrin riippuvainen yksittäisten vastapuolten tarjoamasta rahoituksesta, mikä voi heikentää pankin varainhankinnan saatuutta ja näin kasvattaa likviditeettiriskiä, jos rahoitusta tarjoavat vastapuolet ajautuvat ongelmiin.

²⁹ Suhdeluvun osoittaja sisältäen luotot muille rahoituslaitoksille, julkisyhteisöille, yrityksille ja kotitalouksille ja nimittäjä sisältäen talletukset muilta rahoituslaitoksilta, julkisyhteisöiltä, yrityksiltä ja kotitalouksilta.

³⁰ Suhdeluvun osoittaja sisältäen kaikki luotot ja ennakot ja nimittäjä sisältäen talletukset luottolaitoksilta, muilta rahoituslaitoksilta, julkisyhteisöiltä, yrityksiltä ja kotitalouksilta.

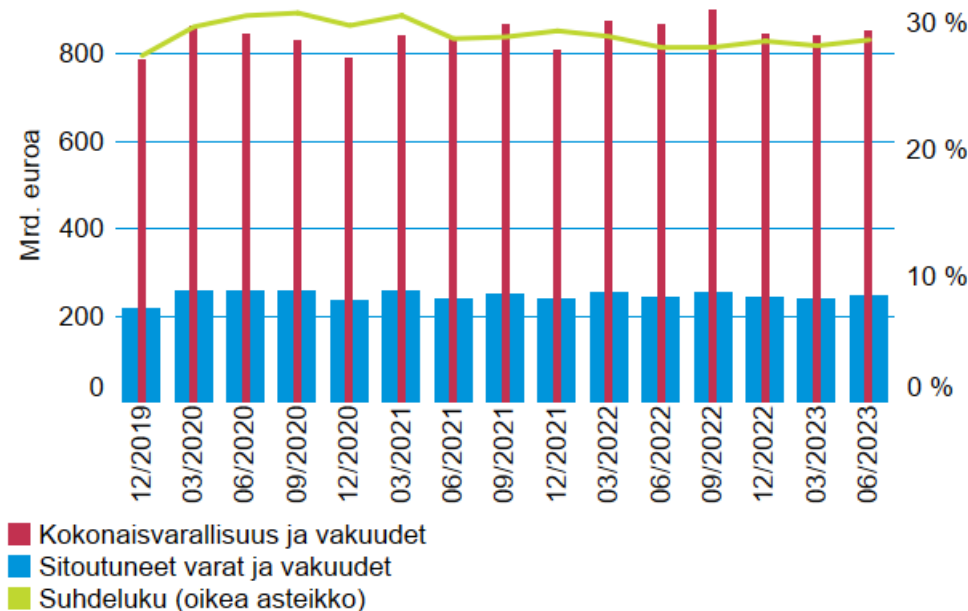

Rahoituksen liiallisen keskittyneisyyden valvonta on keskeistä myös sen vuoksi, että suuri osa viimeaikaisista pankkikriiseistä on johtunut tämäntyyppisistä riskeistä. Rahoituksen keskittyneisyys³¹ yksittäisten merkittävien vastapuolten rahoitusosuuksilla arvioituna oli kotimaisilla pankeilla keskimäärin 1,7 % (6/2023). Osuus on laskenut viimeisen vuoden aikana 2,9 prosenttiyksikköä ja on nyt alimmillaan koko tarkasteluajanjakson aikana³². LSI-pankeilla osuus oli 7,0 % ja SI-pankeilla 1,2 %. Kotimaisilla pankeilla ei ole varainhankinnassaan merkittäviä yhteisiä vastapuolikeskittymiä ja suuria yksittäisiä rahoitusvastapuolia oli pankeilla keskimäärin kolme.

4.2. Suomalaisilla pankeilla varoja sitoutuu yhä enemmän johdannaisiin ja repoihin keskuspankkirahoituksen vähennyttä

Varojen vakuussidonnaisuus³³ kertoo pankin kyvystä selvittää mahdollisesta varainhankinnan stressitilanteesta sekä kyvystä vaihtaa vakuudettomasta rahoituksesta vakuudelliseen rahoitukseen tällaisessa tilanteessa. Sitoutuneiden varojen koostumuksesta ja määrästä voidaan päätellä, missä määrin pankin on mahdollista hankkia lisää vakuudellista rahoitusta markkinoilta. Sitoutuneisuuden päälähteet (ts. pankin taseen velat, joille on myönnetty vakuus) ovat repot, liikkeeseen lasketut katetut joukkolainat, johdannaiset sekä keskuspankkirahoitus. Pankit voivat sitoa varojaan vakuudeksi joko lyhytaikaiseen rahoitukseen (kuten repoihin) tai pidempiaikaiseen rahoitukseen (kuten katettuihin joukkolainoihin).

Kuvio 14. Suomen pankkisektorin varojen vakuussidonnaisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

³¹ Rahoitus yksittäisiltä vastapuolilta, joiden osuus kokonaisveloista vähintään 1 %.

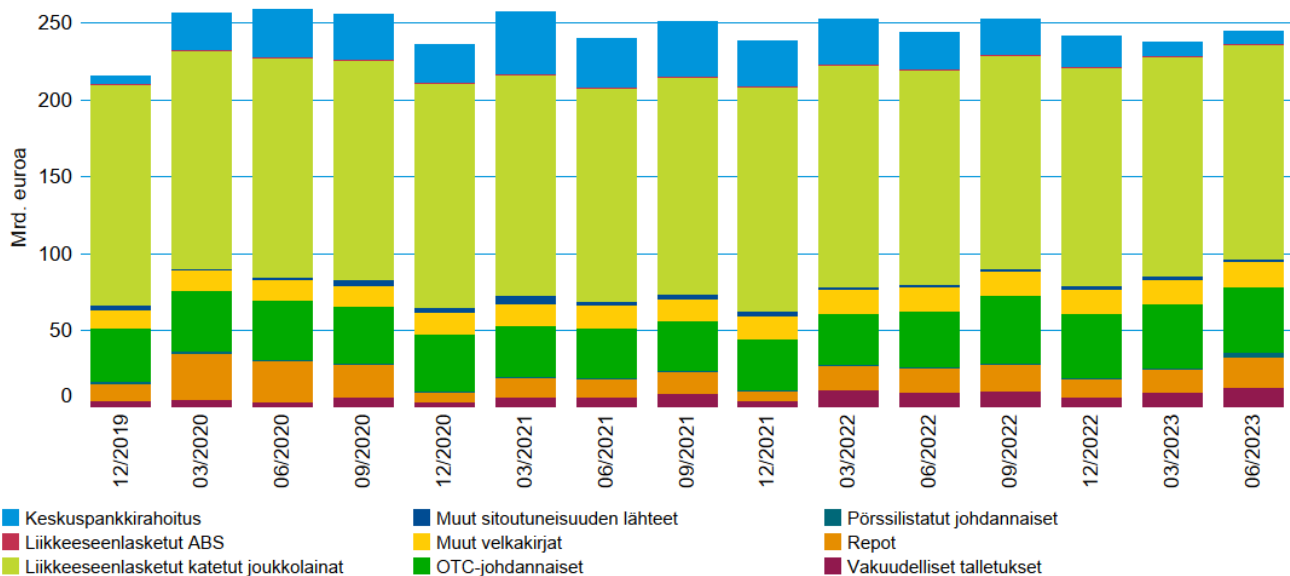
³² Data 03/2020–06/2023, keskittyneisyys oli korkeimmillaan 6,6 % (3/2020).

³³ Asset Encumbrance, AE = Vakuussidonnaisilla varoilla tarkoitetaan varoja, jotka joko suoraan tai välillisesti on annettu vakuudeksi tai joita käytetään järjestelyssä, jonka tarkoituksena on suojata tai taata taloustoimi tai vähentää sen luottoriskiä.

Suomen pankkisektorin varojen vakuussidonnaisuus oli kesäkuun 2023 lopussa 28,7 % (Kuvio 14). Suomen pankkisektorin suhdeluku on pysytellyt viime vuodet 27 ja 31 prosentin välillä, mutta pankkikohtaiset erot varojen sitoutuneisuudessa ovat merkittäviä. Kesäkuun 2023 lopussa kotimaisten LSI-pankkien keskiarvo oli 29,5 % ja SI-pankkien 28,6 %. EU/ETA-alueen suurten pankkien keskiarvo oli 24,9 % (6/2023), joten suurilla kotimaisilla pankeilla on hieman muita eurooppalaisia verrokkeja enemmän sitoutuneita varoja. Kotimaisilla pankeilla sitoutuneisuuden lähteistä 57 % oli katettuja joukkolainoja ja tämän jälkeen johdannaisia (19 %) (Kuvio 15). Keskuspankkirahoituksen osuus sitoutuneisuuden lähteistä on laskenut 4 prosenttiin (6/2022: 10 %) ja repojen osuus on puolestaan kasvanut 8 prosenttiin (6/2022: 7 %).

Sitoutuneisuuden lähteet vaihtelevat myös pienten ja suurten pankkien välillä. Kotimaisilla LSI-pankeilla sitoutuneisuuden lähteistä 93 % oli katettuja joukkolainoja, 4 % keskuspankkirahoitusta ja loput pieniä määriä OTC-johdannaisia, vakuudellisia talletuksia sekä muita sitoutuneisuuden lähteitä. SI-pankeilla katetut joukkolainat ovat myös suurin yksittäinen sitoutuneisuuden lähde (54 %), mutta tämän jälkeen suurimmat lähteet olivat OTC-johdannaiset (19 %), repot (9 %), muut velkakirjat (7 %) ja vakuudelliset talletukset (6 %).

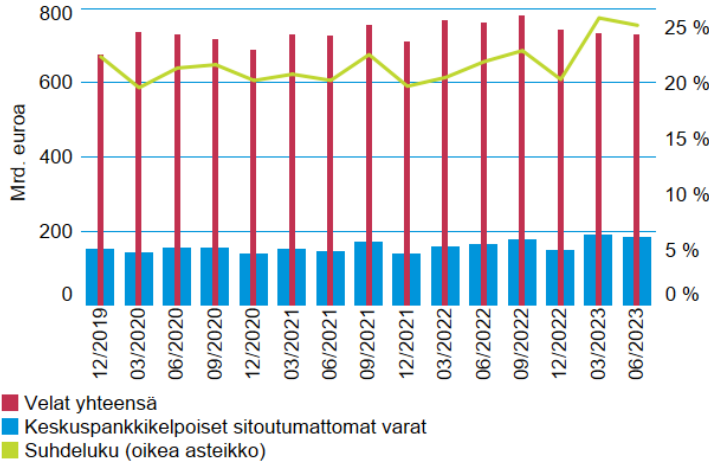
Kuvio 15. Suomen pankkisektorin varojen sitoutuneisuuden lähteet

Lähde: Finanssivalvonta

Pankkien kykyä hankkia keskuspankkirahoitusta kriisitilanteessa voidaan arvioida keskuspankkikelpoisten varojen ja niiden sitoutuneisuuden avulla. Keskuspankit, joita pidetään rahoitusjärjestelmän viime käden lainantantajina, tarjoavat likviditeettiä pankeille riittäviä vakuuksia vastaan. Keskuspankkikelpoisten varojen korkea sitoutuneisuus tai keskuspankkikelpoisten varojen pieni määrä voi muodostua pankeilla rahoituksen esteeksi mahdollisessa likviditeetikriisissä. Sitoutumattomien keskuspankkikelpoisten omaisuuserien suhde pankkien velkojen kokonaismäärään oli suomalaisilla pankeilla keskimäärin 25,2 % kesäkuun 2023 lopussa (Kuvio 16). Pienillä kotimaisilla pankeilla keskuspankkikelpoisia varoja on huomattavasti suuria pankeja vähemmän, sillä LSI-pankeilla suhdeluku oli keskimäärin vain 7,8 % ja SI-pankeilla 26,7 %. Suurten eurooppalaisten pankkien keskiarvo oli 18,8 % (6/2023).

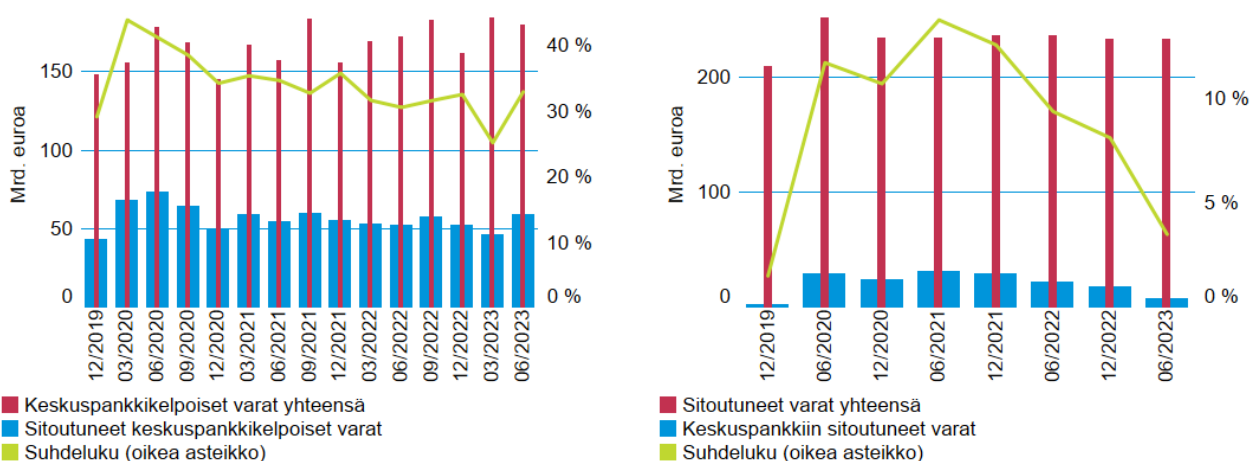
Kuvio 16. Suomen pankkisektorin keskuspankkikelpoiset sitoutumattomat varat

Lähde: Finanssivalvonta.

Keskuspankkikelpoisten omaisuuserien sitoutuneisuus oli kotimaisilla pankeilla keskimäärin 33,0 % (6/2023). Suhdeluku on laskenut viime vuodet, mutta maaliskuun 2023 jälkeen suhdeluku on kasvanut 7,8 prosenttiyksikköä (Kuvio 17). Kotimaisilla LSI-pankeilla keskuspankkikelpoisten omaisuuserien sitoutuneisuus oli 16,9 % eli huomattavasti alhaisempi kuin SI-pankeilla keskimäärin (33,5 %). EU/ETA-alueen suurten pankkien keskiarvo oli 33,3 % (6/2023). Keskuspankkiin sitoutuneita varoja oli kotimaisilla pankeilla puolestaan vain 3,5 % kaikista sitoutuneista varoista kesäkuun 2023 lopussa ja osuus on laskenut viime vuodet keskuspankkiluottojen erääntyessä. LSI-pankeilla keskiarvo oli 3,7 % ja SI-pankeilla 3,5 %. Suomen pankkisektorin keskuspankkiin sitoutuneiden varojen osuus oli korkeimmillaan 13,7 % kesäkuussa 2021. EU/ETA-alueen suurilla pankeilla keskuspankkiin sitoutuneiden omaisuuserien keskimääräinen osuus oli kesäkuun 2023 lopussa huomattavasti suomalaispankkeja korkeampi (17,4 %).

Kuvio 17. Suomen pankkisektorin keskuspankkikelpoisten omaisuuserien sitoutuneisuus (vasen kuvio) ja keskuspankkiin sitoutuneet varat (oikea kuvio)

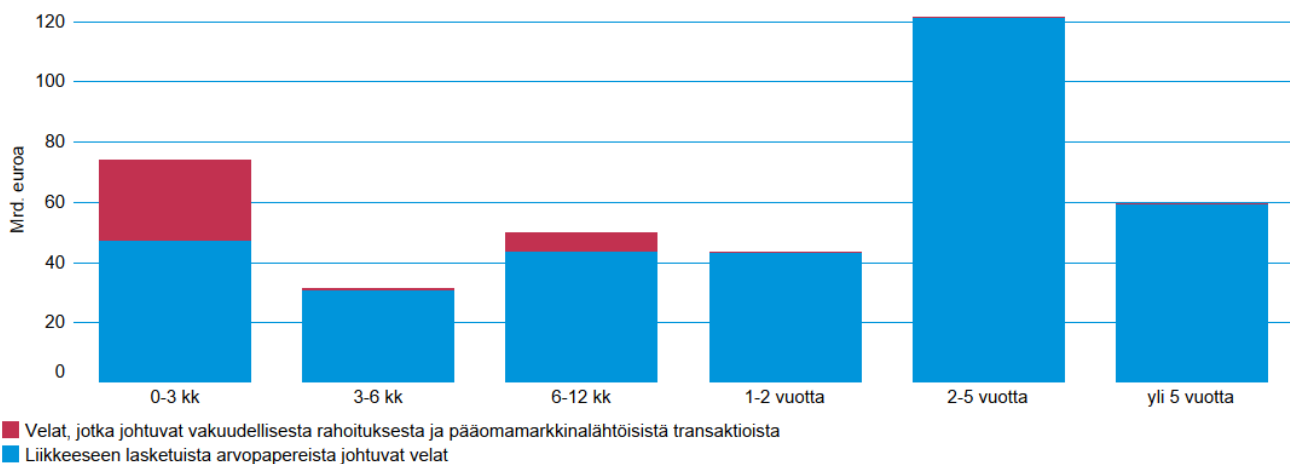
Lähde: Finanssivalvonta.

Lähde: Finanssivalvonta.

4.3. Varainhankintakustannusten nousu sekä keskuspankkirahoituksen erääntymiset välittyvät pankkien varainhankinnan juoksuaikoihin

Varainhankintakustannusten kasvu korkojen nousun myötä sekä keskuspankkirahoituksen erääntymiset välittyvät pankkien varainhankinnan keskimääräisiin juoksuaikoihin, joissa on havaittavissa lyhentymistä. Kotimaisten pankkien varainhankinnasta eräänny velkoja seuraavan vuoden aikana 40 % (6/2023). Suomalaispankkien vakuudellisesta rahoituksesta (esimerkiksi keskuspankkirahoitus sekä takaisinostosopimukset) sekä pääomamarkkinalähtöisistä transaktioista johtuvat velat erääntyvät käytännössä kokonaan seuraavan vuoden aikana (Kuvio 18), kun vuosi sitten vastaava osuus oli 73 %. Liikkeeseen lasketuista velkakirjoista puolestaan 35 % eräänny seuraavan vuoden aikana ja 17 % eräänny yli viiden vuoden päästä. Vastaavat suhdeluvut olivat vuosi sitten 36 % ja 19 %.

Kuvio 18. Varainhankinnan erääntymiset (pl. talletukset)

Lähde: Finanssivalvonta

Suurilla suomalaispankeilla eräänny rahoitusta lyhyellä aikavälillä huomattavasti pienempiä pankkeja enemmän. LSI-pankeilla eräänny velkoja ensimmäisen vuoden aikana keskimäärin 22 % (6/2022: 25 %), kun SI-pankeilla vastaava osuus on 41 % (6/2022: 42 %). Yli viiden vuoden pituinen varainhankinta on puolestaan vähentynyt vuoden aikana LSI-pankeilla 22 %:sta 13 %:iin, kun SI-pankeilla osuus on pysynyt ennallaan olleen 16 % (6/2023).

Varainhankintakustannusten nousu näkyy myös pankkien uusemissioiden juoksuaikojen lyhentymisenä. Vuonna 2023³⁴ kotimaisten pankkien liikkeeseen laskemien seniorivelkakirjojen³⁵ keskimääräinen juoksuaika oli 5,9 vuotta, kun vuonna 2021 keskiarvo oli 11,7 vuotta. Vakuudettomissa joukkolainoissa keskimääräinen juoksuaika on vuonna 2023 ollut 6,2 vuotta (2021: 12,7 vuotta) ja katetuissa joukkolainoissa 5,0 vuotta (2021: 5 vuotta). Sijoitustodistusten juoksuaika on myös lyhentynyt, sillä ennen vuotta 2023 sijoitustodistusten juoksuaika oli keskimäärin yhden vuoden, kun vuonna 2023 juoksuaika on lyhentynyt keskimäärin 0,8 vuoteen. Velkakirjojen juoksuaikojen lyhentymisen voi lisätä pankkien jälleenrahoitukseen liittyvää korkoriskiä, mikäli pankki joutuu uudelleenrahoittamaan velan korkeampaan hintaan. Toisaalta lyhentynyt juoksuaika voi lisätä pankin maksuvalmiuteen liittyviä haavoittuvuuksia, mikäli pankki ei pysty hankkimaan tarvittavaa rahoitusta ajoissa ja suuri määrä lyhytaikaisia velkakirjoja eräänny samanaikaisesti.

³⁴ 26.10.2023 mennessä.

³⁵ Keskuspankkikelpoiset vakuudelliset ja vakuudettomat joukkolainat.

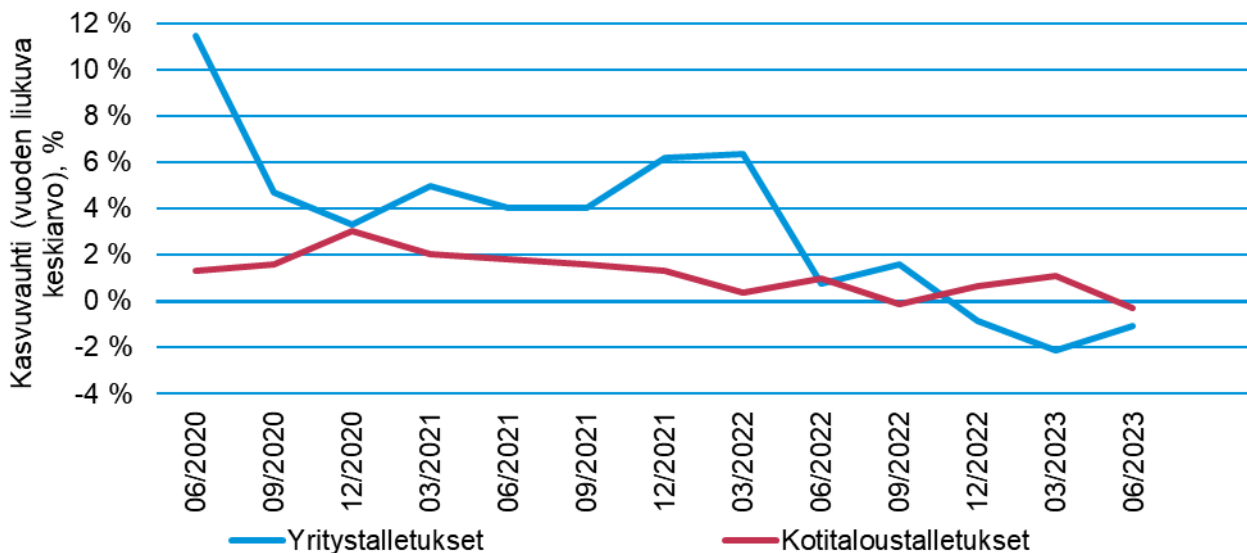

4.4. Kotimaisten pankkien yritys- ja kotitaloustalletuksissa hienoista laskua – talletuskoroissa nähtävissä kasvua

Tallettajien ja sijoittajien luottamus pankkeihin on erityisen tärkeää pankkien luotonantokyvyn ja koko rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta. Kevään 2023 pankkiturbulenssi sekä aikaisemmat rahoitusmarkkinoiden kriisit osoittavat, että pankkien maksuvalmius voi nopeasti heikentyä, mikäli sijoittajien ja tallettajien luottamus pankkeihin horjuu. Luottamusta voidaan osaltaan vahvistaa muun muassa asianmukaisella valvonnalla, vastuullisella liiketoiminnalla sekä talletussuojajärjestelmän avulla.

Talletukset ovat suomalaisten pankkien suurin yksittäinen varainhankinnan lähde ja ne muodostivat 49 % (311 mrd. euroa) pankkisektorin kokonaisvarainhankinnasta kesäkuun 2023 lopussa³⁶. Talletuksista puolet oli kotitaloustalletuksia (172 mrd. euroa), yritystalletuksia oli 41 % (139 mrd. euroa) ja loput olivat julkisyhteisöiltä. SI-pankit vastasivat 90 % koko kotitalous- ja yritystalletuskannasta (86 % kotitaloustalletuksista ja 96 % yritystalletuksista). Talletukset kasvoivat melko tasaisesti vuodesta 2019 vuoden 2022 maaliskuuhun asti (Kuvio 19). Viimeisen vuoden aikana kotitalous- ja yritystalletukset ovat kuitenkin laskeneet yhteensä 3 % (8,5 mrd. euroa). Kotitaloustalletukset ovat laskeneet keskimäärin 1 % (2,1 mrd. euroa) ja yritystalletukset 4 % (6,4 mrd. euroa). LSI-pankeilla kotitaloustalletukset ovat kuitenkin kasvaneet (+2 %), joten kotitaloustalletukset ovat laskeneet lähinnä SI-pankeilla (-2 %). Yritystalletukset ovat puolestaan laskeneet vuoden aikana suhteellisesti enemmän LSI-pankeilla (-7 %) kuin SI-pankeilla (-4 %).

Kuvio 19. Suomen pankkisektorin kotitalous- ja yritystalletusten kasvuvauhti³⁷

Lähde: Finanssivalvonta

EBA:n varainhankintariski-indikaattori tarkastelee myös talletussuojan alaisten talletusten osuutta varainhankintaeristä³⁸. Suomen pankkisektorin keskiarvo oli kesäkuun 2023 lopussa 33,8 % (Kuvio 20). LSI-pankkien keskiarvo oli 55,9 % ja SI-pankkien 32,0 %. Pankkiunionissa talletussuojan

³⁶ Sisältäen talletukset kotitalouksilta, yrityksiltä ja julkisyhteisöiltä.

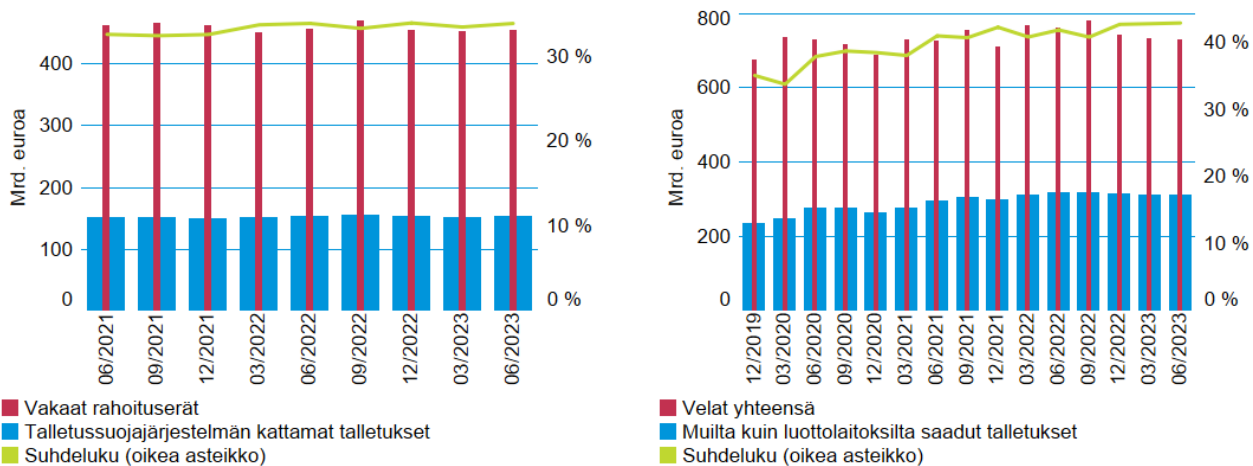
³⁷ Sisältää sekä suomalaisten että ulkomaisten kotitalouksien ja yritysten talletukset.

³⁸ Lukuun ottamatta "SNCI"-luottolaitoksia (small- and non-complex institutions).

piirissä olevien talletusten osuus kotitalouksien ja yritysten kaikista talletuksista on keskimäärin 56 %³⁹. Kotimaisten pankkien asiakastalletusten suhde velkojen kokonaismäärään oli 42,8 % (6/2023). LSI-pankkien keskiarvo oli 59,3 % ja SI-pankkien 41,5 %. Toisaalta osa kotimaisista pankeista (kuten kiinnitysluottopankit) eivät ota lainkaan vastaan talletuksia asiakkailta. EU/ETA-alueen suurten pankkien keskiarvo oli kesäkuun 2023 lopussa 59,6 %. Näin ollen suurilla kotimaisilla pankeilla huomattavasti pienempi osuus varainhankinnasta koostuu asiakastalletuksista suhteessa eurooppalaisiin verrokkeihin.

Yleisen korkotason nousun myötä talletuskorot ovat alkaneet nousta myös Suomessa, tosin korkotasot ovat edelleen markkinakorkoja huomattavasti alempana (Kuvio 21). Syksyllä 2023 useat pankit ilmoittivat myös alkavansa maksaa korkoa kotitalouksien yön yli -talletuksille, mikä viestii kilpailun lisääntymisestä talletusasiakkaista. Kotitaloustalletusten keskikorko oli elokuun 2023 lopussa 0,85 % (8/2022: 0,03 %) ja yritystalletusten 1,38 % (8/2022: 0,08 %). Kotitalouksien yön yli -talletusten keskikorko oli elokuun 2023 lopussa 0,30 % (8/2022: 0,02 %) ja määräaikaistalletusten⁴⁰ 2,17 % (8/2022: 0,93 %). Yrityksille keskikorko yön yli -talletuksille oli 1,21 % (8/2022: 0,07 %) ja 3,32 % (8/2022: 0,44 %) määräaikaistalletuksille. Määräaikaistalletusten korot ovat näin ollen nousseet huomattavasti enemmän kuin yön yli -talletusten⁴¹. Tästä syystä talletuksia on myös virrannut enemmän määräaikaistalletuksiin viimeisen vuoden aikana niille maksettavan korkeamman koron vuoksi. Elokuun 2023 lopussa määräaikaistalletuksia oli kaikista talletuksista 7,6 % (sisältäen sekä kotitaloudet että yritykset) kun vuotta aikaisemmin osuus oli 2,3 %.

Kuvio 20. Suomen pankkisektorin talletukset, jotka talletussuoja kattaa (vasen kuvio) sekä asiakastalletukset (pl. luottolaitokset) suhteessa velkojen kokonaismäärään (oikea kuvio)

Lähde: Finanssivalvonta.

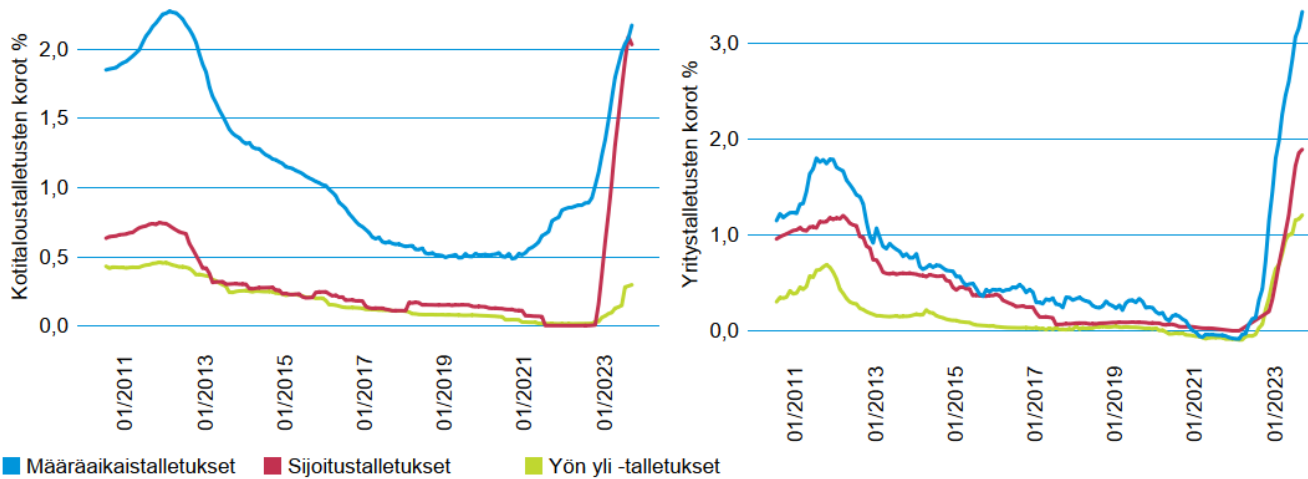
Lähde: Finanssivalvonta.

³⁹ <https://rvv.fi/-/blogi-pienet-ja-keskisuuret-pankit-pankkiunionissa-millaisia-ne-ovat>

⁴⁰ Määräaikaistalletukset sisältävät erät, joille on sovittu jokin kiinteä voimassaoloaika ja joita ei voi ennen määräaikaan muuttaa rahaksi ilman jonkinlaista sakkomaksua.

⁴¹ Yön yli -talletukset sisältävät vaadittaessa maksettavat talletukset, jotka voidaan nostaa ilman merkittäviä kuluja ja rajoituksia.

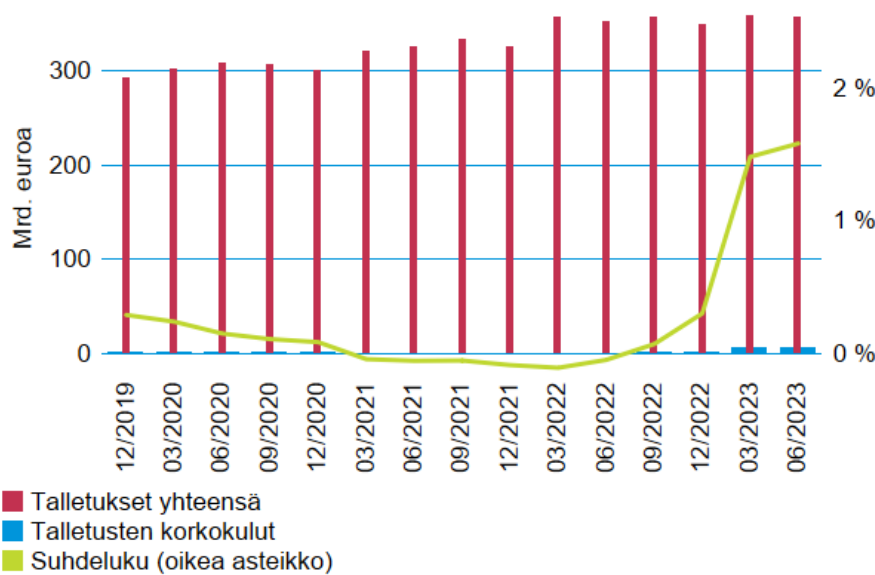
Kuvio 21. Suomen pankkisektorin kotitalous- ja yritystalletuksille (ainoastaan kotimaiset talletukset) maksettavien korkojen kehitys 1/2011–8/2023⁴²

Lähde: Suomen Pankki.

Talletusten keskimääräisten korkokulujen kasvusta viestii myös EBA indikaattorin kehitys (Kuvio 22). Indikaattorin mukaan Suomen pankkisektorin talletusten keskimääräiset korkokulut olivat kesäkuun 2023 lopussa 1,6 %, kun vuotta aikaisemmin kulut olivat vain -0,1 %. LSI-pankeilla talletuskorot olivat keskimäärin 0,8 % ja SI-pankeilla 1,7 %. EU/ETA-alueen suurten pankkien keskimääräiset talletusten korkokulut olivat 2,0 % kesäkuun 2023 lopussa eli hieman kotimaisia SI-pankkeja korkeammat.

Kuvio 22. Suomen pankkisektorin talletusten korkokulujen kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

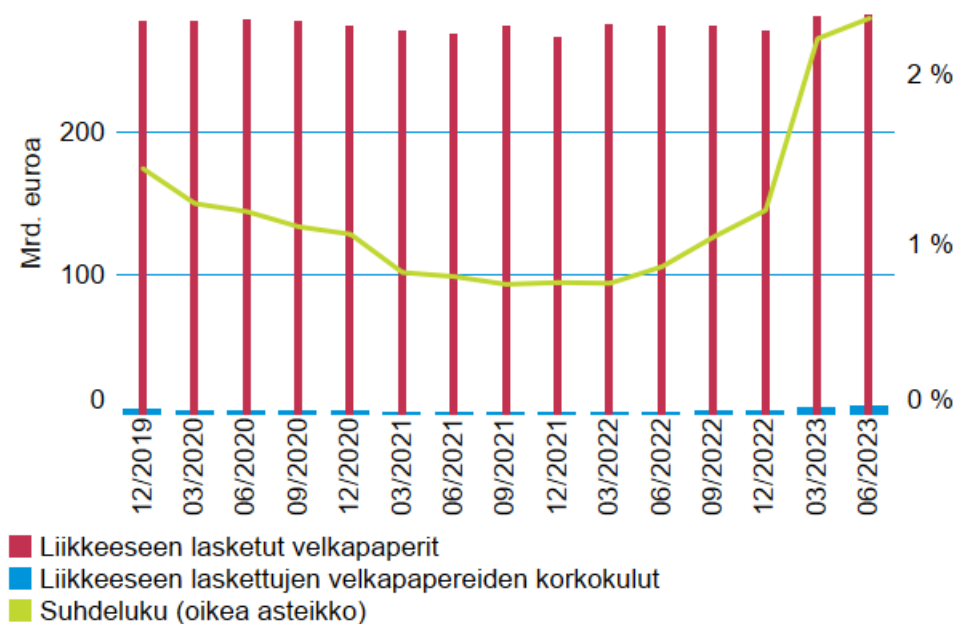
⁴² Sijoitustalletukset eli irtisanomisehtoiset talletukset ovat ei-siirtokelpoisia talletuksia, joille ei ole sovitettu määräaika, mutta joihin sovelletaan irtisanomisaikaan, jonka kuluessa rahaksi muuttaminen ei ole mahdollista tai ei ole mahdollista ilman seuraamuksia.

4.5. Yleisen korkotason nousu on kasvattanut kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan kustannuksia

Suomen pankkisektorin keskimääräistä suurempi riippuvuus markkinavarainhankinnasta altistaa pankit rahoitusmarkkinoiden häiriöille. Kesäkuusta 2022 lähtien markkinakorot ovat nousseet historiallisen nopeasti Euroopassa sekä Yhdysvalloissa keskuspankkien nostaessa ohjauksorkoja kiihtyneen inflaation taltuttamiseksi. Vaikka kotimaiset pankit ovat suurelta osin hyötäneet korkojen noususta, korkotason nousu on kasvattanut selvästi myös kotimaisten pankkien varainhankinnan kustannuksia. Myös pankkien liikkeeseen laskemien uusien velkakirjojen juoksuajat ovat lyhentyneet.

Kevään 2023 markkinaturbulenssista huolimatta suomalaiset pankit ovat päässeet tukkumarkkinoille ja pohjoismaiset katettujen joukkolainojen markkinat ovat säilyneet toiminnassa. Syksyllä 2023 valtionlainojen korot ovat kuitenkin nousseet sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa, kun markkinoilla on ennakoitu korkojen pysyvän korkealla tasolla pidempään kuin mitä aikaisemmin ennustettiin. Tämä on heikentänyt markkinasentimenttiä ja lisännyt ensimarkkinavolatiliteettia, kun valtioiden joukkolainojen nousseet tuotovaatimukset ovat levinneet laajemmin joukkovelkakirjamarkkinoille Euroopassa. Tämä on näkynyt myös pankkien vakuudellisen ja vakuudettoman seniorivarainhankinnan riskilisien hienoisena kasvuna. Pankkien vakuudettoman seniorivarainhankinnan ensimarkkina-aktiiviteetti hiljeni Euroopassa syys-lokakuun vaihteessa ja katetuissa joukkolainoissa on tarjottu huomattavasti korkeampia emissiopreemioita liikkeeseenlaskujen sujuvoittamiseksi. Lisäksi geopoliittiset jännitteet ovat nostaneet huolta sijoittajien keskuudessa. Suomalaispankkien markkinavarainhankinnan lähteet ovat kuitenkin suhteellisen hyvin hajautettuja, minkä lisäksi suomalaispankkien vahvat pääoma- ja likviditeettireservit tuovat turvaa rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteiden varalta.

Kuvio 23. Suomen pankkisektorin liikkeeseen laskemien velkakirjojen keskimääräiset korkokulut

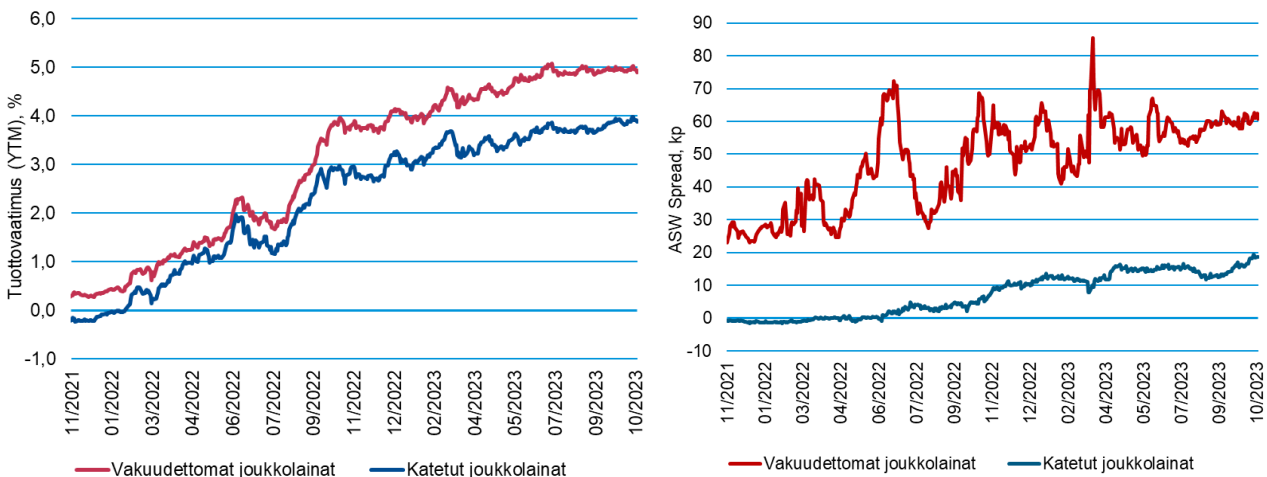

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomalaisten pankkien liikkeeseen laskemien velkakirjojen keskimääräiset korkokulut ovat nousseet nopeasti viimeisen vuoden aikana keskimäärin 0,9 prosentista 2,3 prosenttiin (Kuvio 23). Kotimaisten SI-pankkien keskimääräiset korkokulut (2,1 %) ovat kuitenkin LSI-pankkeja (2,6 %) matalammat (6/2023)⁴³. Tähän vaikuttaa osin erot suurten ja pienten pankkien liikkeeseen laskemissa velkainstrumenteissa. Suuret pankit ovat laskeneet liikkeeseen enemmän katettuja joukkolainoja, joiden tuottovaatimukset ovat vakuudettomia joukkolainoja matalammat. Tämän lisäksi suuret pankit ovat laskeneet liikkeeseen lyhyitä sijoitustodistuksia, jotka ovat pitkäaikaisia velkapapereita edullisempia. Toisaalta sijoittajat voivat pitää suurempia pankeja vähäriskisempinä ja vaatia niiden joukkolainoilta matalampia korkoja. EU/ETA-alueen suurten pankkien liikkeeseen laskemien velkakirjojen keskimääräiset korkokulut olivat 2,7 % (6/2023), joten sijoittajien tuottovaatimukset ovat olleet hieman korkeampia muille eurooppalaisille verrokeille.

Suomalaispankkien tukkuvarainhankinta kallistui nopeasti vuoden 2022 jälkipuoliskolla yleisen korkotason nousun myötä (Kuvio 24). Kotimaisten pankkien liikkeeseen laskemien katettujen joukkolainojen keskimääräiset tuottovaatimukset⁴⁴ nousivat vuoden 2022 aikana hieman alle 0 prosentista yli kolmeen prosenttiin katetuissa joukkolainoissa ja noin 0,4 prosentista yli neljään prosenttiin vakuudettomissa joukkolainoissa. Syksyllä 2023 keskimääräiset tuottovaatimukset olivat asettuneet neljään prosenttiin katetuissa joukkolainoissa ja noin viiteen prosenttiin vakuudettomissa joukkolainoissa. Kotimaiset pankit ovat laskeneet liikkeeseen myös AT1, T2 sekä senior preferred ja non-preferred velkakirjoja⁴⁵. AT1-velkakirjojen tuottovaatimukset asettuvat katettuja ja vakuudettomia joukkolainoja korkeammalle noin 6–9 prosenttiin, Tier 2 -velkakirjat noin 5 prosenttiin ja non-preferred velkakirjat noin 4 prosenttiin.

Kuvio 24. Suomalaispankkien liikkeeseen laskemien katettujen ja vakuudettomien joukkolainojen tuottovaatimusten ja riskiisien kehitys⁴⁶

Lähde: Bloomberg

Lähde: Bloomberg

⁴³ Yksinkertainen keskiarvo.

⁴⁴ Yield to maturity, YTM = odotettu tuotto, mikäli velkakirja pidetään eräänymiseen asti. Kun velkakirjan hinta nousee, sen tuotto laskee ja päinvastoin.

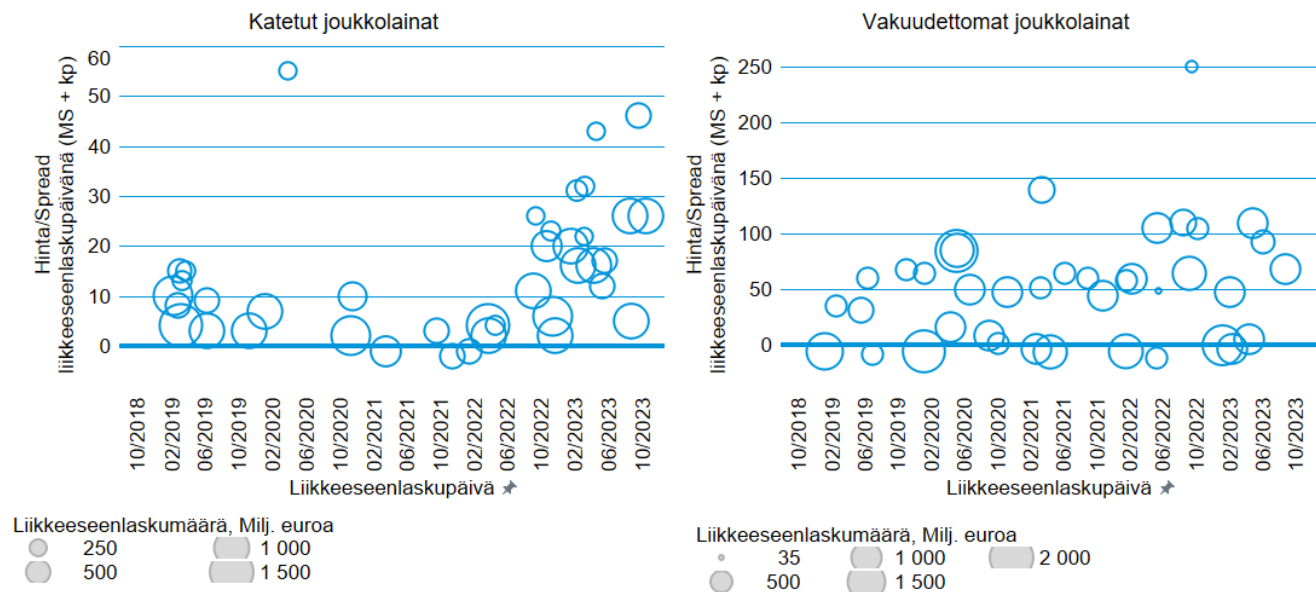
⁴⁵ AT1 (Additional Tier 1) velkakirja lasketaan pankin ensisijaisiin omiin varoihin ja sitä pidetään suhteellisen riskialttiina juniorivelan muotona, minkä vuoksi sillä on korkeampi tuottovaatimus. T2 (Tier 2) joukkovelkakirja on huonommassa etuoikeusasemassa kuin muut vakuudettomat velat, mutta AT1 velkaa korkeampi. Senior preferred velkakirja on paremmassa etuoikeusasemassa muihin velkoihin nähden mahdollisessa maksukyvyttömyystilanteessa. Senior non-preferred velkakirja on paremmassa etuoikeusasemassa muihin velkoihin nähden, mutta senior preferred velkakirjoja alempana.

⁴⁶ Painottamaton keskiarvo otoksesta kotimaisten pankkien liikkeeseen laskemia katettuja ja vakuudettomia joukkolainoja, jotka eräännyvät vuosina 2024–2028.

Markkinavarainhankinnan riskilisät⁴⁷ nousivat kotimaisilla pankeilla maaliskuussa 2023 pankkisektoriin kohdistuneen markkinaturbulenssin vuoksi. Riskilisät nousivat enemmän vakuudettomassa seniorvarainhankinnassa kuin katetuissa joukkolainoissa. Maaliskuun 2023 jälkeen pankkien varainhankintakustannusten nousu pysähtyi mutta viimeaikainen korkomarkkinavolatiliteetti on kääntänyt pankkien varainhankinnan riskilisät jälleen nousuun. Viime aikoina riskilisät ovat nousseet enemmän katetuissa joukkolainoissa. Lisäksi kotimaisten pankkien uusemissioiden riskipreemiot⁴⁸ ovat kasvaneet katetuilla joukkolainoilla keskimäärin 24 korkopisteeseen vuonna 2023⁴⁹, kun vuonna 2021 keskiarvo oli vajaa 10 korkopistettä (Kuvio 25). Vakuudettomien joukkolainojen uusemissioiden hinnat ovat myös nousseet. Eurooppalaisessa vertailussa suomalaispankkien markkinavarainhankintakustannukset ovat kuitenkin kasvaneet vähemmän kuin eurooppalaisilla pankeilla keskimäärin.

Kuvio 25. Suomalaisen pankkien liikkeeseen laskemien katettujen ja vakuudettomien joukkolainojen hintojen kehitys

Lähde: Bloomberg

Kotimaisten pankkien markkinavarainhankinnan koostumukseen ja kustannuksiin vaikuttavat myös kriisinratkaisuviranomaisten asettamat MREL-vaatimukset⁵⁰, joiden perusteella määräytyy, kuinka paljon pankeilla on oltava omia varoja ja hyväksyttäviä alentamiskelpoisia velkoja. Lisäksi vaateeseen kuuluu

⁴⁷ Riskilisällä (risk premium) tarkoitetaan ylimääräistä tuottoa, jota sijoittajat vaativat ottaakseen vastaan pankin liikkeeseen laskeman velkakirjan riskin. Riskilisä perustuu siihen, että liikkeeseen lasketun velkakirjan riskin arvioidaan olevan korkeampi kuin riskittömämmän sijoituskohteen, kuten esimerkiksi valtion joukkolainan. Kuviossa käytetty Asset Swap Spread (ASW spread) mittaa eroa velkakirjan tuoton ja vastaavan riskittömän velkakirjan tuoton välillä. Mitä korkeampi pankin tai liikkeeseen lasketun omaisuuserän riskin arvioidaan olevan, sitä suurempaa riskilisää velkakirjalta vaaditaan. Tämä puolestaan vaikuttaa velkakirjan markkinahintaan: kun riskilisä kasvaa, velkakirjan hinta laskee ja päinvastoin.

⁴⁸ Mid Swap Spreadilla mitattuna. Mid swap spread on taloudellinen mittari, joka kuvaa korkokurssien eroa kahden erilaisen lainan välillä samalla erääntymisajalla, mutta erilaisilla korkomaksuilla. Se auttaa hahmottamaan velkakirjan hintaa suhteessa riskiin. Mid swap spread antaa viitteitä sijoittajien näkemyksistä tulevasta korkokehityksestä ja kuvastaa markkinoiden käsitystä luottoriskistä ja likviditeetistä tietyllä aikavälillä. Pienempi spread voi viitata siihen, että markkinoilla on vähemmän epävarmuutta, kun taas suurempi spread siihen, että markkinat näkevät kyseisen velkakirjan riskin kasvaneen ja vaativat suurempaa tuottoa sijoitukselleen.

⁴⁹ 26.10.2023 viimeinen tarkastelupäivä.

⁵⁰ Minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL tarkoittaa kriisinratkaisuviranomaisen määrittämää vähimmäisvaatimusta pankin omille varoille ja alentamiskelpoisille veloille. MREL-vaade on osa EU:n sääntelykehystä, jonka tavoitteena on parantaa pankkien kriisinsietokykyä ja vähentää veronmaksajien altistumista pankkiriiskeille. MREL-vaade vaihtelee pankeittain ja riippuu pankin kokoluokasta, toiminnasta ja riskiprofiilista.

nk. subordinaatiovaade, joka edellyttää, että pankilla on riittävän paljon omia varoja ja velkaa, joka on etuoikeusasemaltaan huonompaa kuin tavanomainen seniorivelka. Vaatimusten täyttäminen voi edellyttää pankeilta uusien velkainstrumenttien liikkeeseenlaskua. Pankit voivat täyttää MREL-vaateen ydinpääomalla, muilla omilla varoilla, heikomman etuoikeusaseman veloilla (nk. senior non-preferred) sekä vakuudettomilla senioriveloilla, jotka täyttävät MREL-kelpoisuuden edellytykset. Kesäkuun 2023 lopussa kotimaisilla pankeilla oli liikkeeseen laskettuna yhteensä 36 mrd. euron edestä MREL-kelpoisia velkakirjoja, josta hieman vajaa puolet oli senior non-preferred velkaa subordinaatiovaateen täyttämiseksi.

Yhteenvetona velkakirjojen hinnat heijastavat markkinoiden näkemyksiä riskistä, tuotoista ja taloudellisesta tilanteesta. Tämä vaikuttaa liikkeeseenlaskijan päätökseen laskea velkakirjoja liikkeelle ja niiden hintaan. Markkinavarainhankinta voi tarjota pankille talletusvarainhankintaan nähden nopeaa ja joustavaa rahoitusta. Tämä voi olla erityisen hyödyllistä tilanteissa, joissa pankki tarvitsee rahoitusta nopeasti esimerkiksi kasvattaakseen lainanantoon. Toisaalta, jos pankki on liian riippuvainen erityisesti lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta, lisää se pankin altistumista jälleerahoitusriskille. Jos markkinakorot nousevat nopeasti tai jos markkinat muuttuvat epävakaisiksi, pankilla voi olla vaikeuksia hankkia uutta rahoitusta kohtuulliseen hintaan. Korkeammat markkinavarainhankinnan kustannukset vaikuttavat suoraan pankin liiketoiminnan kannattavuuteen syöden pankin tuottoja ja vaikuttaen negatiivisesti sen tulokseen. Tällä voi puolestaan olla pankin vakavaraisuutta heikentävä vaikutus.

4.6. Katetut joukkolainat ovat yksi merkittävimmistä varainhankinnan lähteistä suomalaisille pankeille

Katetut joukkolainat ovat luottolaitosten liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia, joiden vakuutena on katevaroista (esimerkiksi asuntolainoista) koostuva katepooli. Katettuja joukkolainoja voi laskea liikkeelle joko erikoistunut kiinnitysluottopankki, joka keskittyy vain kiinnitysluottopankkitoimintaan⁵¹, tai toimiluvan saanut luottolaitos, joka harjoittaa tätä toimintaa muiden luottolaitostointojen ohella. Katetut joukkolainat ovat perinteisesti olleet likvidi ja vakaa varainhankinnan lähde pankeille. Markkinoilla on ollut sijoittajien luottamus, ja ne ovat pysyneet toiminnassa kriisitilanteissa, kuten globaalin finanssikriisin ja koronapandemian aikana. Katettujen joukkolainojen avulla luottolaitokset ovat voineet hankkia rahoitusta vakuudetonta markkinarahoitusta edullisemmin, minkä myötä niistä on tullut entistä merkittävämpi rahoituslähde erityisesti eurooppalaisille luottolaitoksille. Vaikka katetuilla joukkolainoilla rahoituksen hankkiminen on taloudellisesti edullisempaa, lisää se samanaikaisesti pankkien taseiden sitoutuneisuutta velkakirjoihin liittyvien katevarojen ja katepoolin täydentämiseen liittyvien velvoitteiden vuoksi.

Katetut joukkolainat ovat yksi merkittävimmistä varainhankinnan lähteistä suomalaisille pankeille, ja ne ovat myös olleet yksi suosituimmista erääntyneen edullisen keskuspankkirahoituksen korvanneista varainhankintalähteistä. Viimeaikainen valtionlainojen korkojen volatilitteetti on vaikuttanut kuitenkin negatiivisesti myös katettujen joukkolainojen markkinoihin. Liikkeeseenlaskijat ovat joutuneet tarjoamaan huomattavasti korkeampia emissiopreemioita liikkeeseenlaskujensa sujuvoittamiseksi. Korkeammat emissiopreemiot ovat kasvattaneet katettujen joukkolainojen riskilisiä myös jälkimarkkinoilla. Euroopan keskuspankin vähentynyt rooli pankkien vakuudellisen velan ostajana EKP:n osto-ohjelmien alasajon myötä voi myös vaikuttaa katettujen joukkolainojen kysyntään⁵². Eurooppalaisilla pankeilla vuoden 2023 syyskuu oli katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskuvolyymien osalta toiseksi pienin syyskuu sitten vuoden 2011⁵³. Tästä huolimatta, analytytikot suhtautuvat optimismisesti vuoden 2023 viimeiseen neljännekseen,

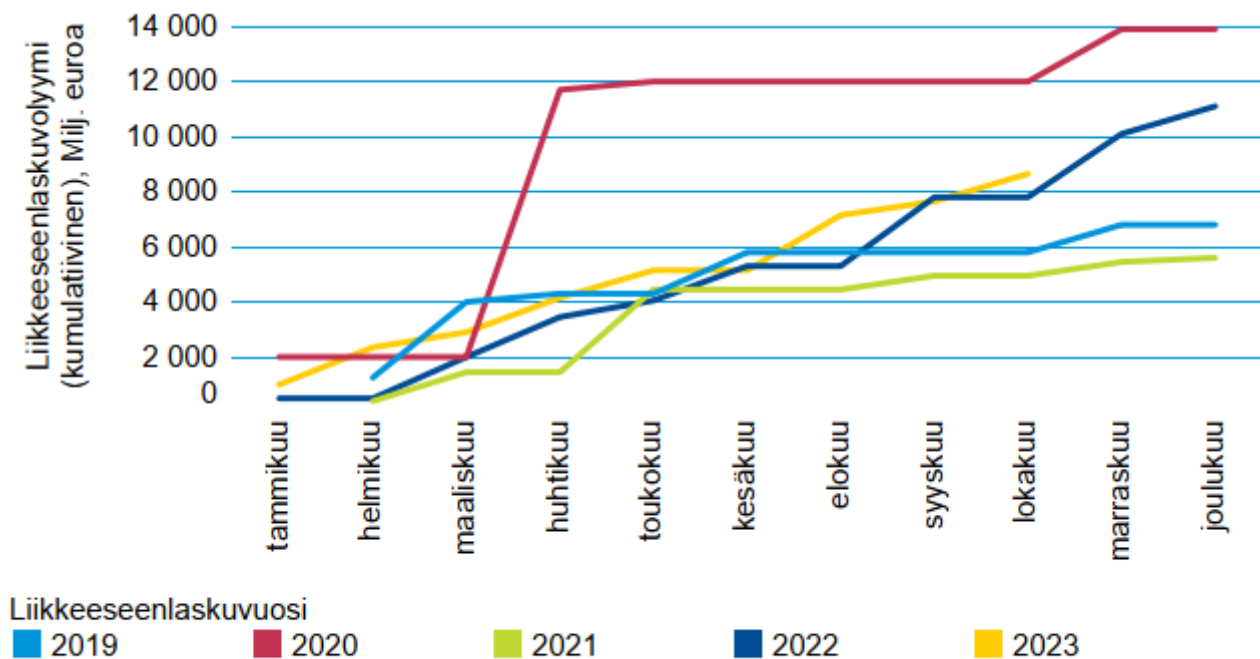
⁵¹ Katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskua kutsutaan kiinnitysluottopankkitoiminnaksi.

⁵² EKP:n neuvosto ilmoitti lopettavansa APP:n (Asset Purchase Programme) mukaiset uudelleensijoitukset heinäkuusta 2023 alkaen.

⁵³ Tosin vuosi 2023 oli elokuuhun asti katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskuvolyymien osalta vuotta 2022 ja 2021 korkeampi.

jolloin emissiomäärien odotetaan lisääntyvän. Kotimaisten pankkien katettujen joukkolainojen liikkeenlaskuvolyymeissa ei ole havaittavissa merkittäviä muutoksia suhteessa viime vuoteen (Kuvio 26).

Kuvio 26. Suomalaisen pankkien liikkeeseen laskemien katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskuvolyymit⁵⁴

Lähde: Bloomberg

Vaikka katetut joukkolainat ovat kotimaisille pankeille edullinen ja vakaa rahoitusmuoto, niiden suuri osuus kokonaisvarainhankinnasta lisää pankkien taseiden sitoutuneisuutta ja altistumista Suomen ja Pohjoismaiden asunto- ja kiinteistömarkkinoiden sekä koko rahoitusjärjestelmän häiriöille. Viimeaikainen asunto- ja kiinteistömarkkinoiden toimintaympäristön heikentyminen Suomessa voi heikentää katettujen joukkolainojen kysyntää ja kasvattaa varainhankintakustannuksia. Taseen korkea sitoutuneisuus voi nostaa myös vakuudettoman tukkuvarainhankinnan kustannuksia mahdollisessa stressitilanteessa. Rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteessa on olennaista, että luottolaitoksella on käytettävissään vakuudeksi kelpaavia varoja, jota se voi hyödyntää esimerkiksi vakuudellisen keskuspankkirahoituksen hankkimiseksi, mutta myös katettujen joukkolainojen liikkeeseen laskemiseksi. Mikäli pankilla on liikaa varoja sitoutuneena normaalitilanteessa, rajoittaa se luottolaitoksen liikkumavaraa ja vaikeuttaa varainhankintaa taloudellisesti vaikeina aikoina. Tämän korostaa osaltaan luottolaitosten maksuvalmiuteen ja taseen sitoutuneisuuteen liittyvän riskienhallinnan ja -valvonnan merkitystä.

⁵⁴ Tarkasteluaajakausi 1.1.2019-26.10.2023. Sisältää kotimaisten pankkiryhmien Suomen toiminnot.

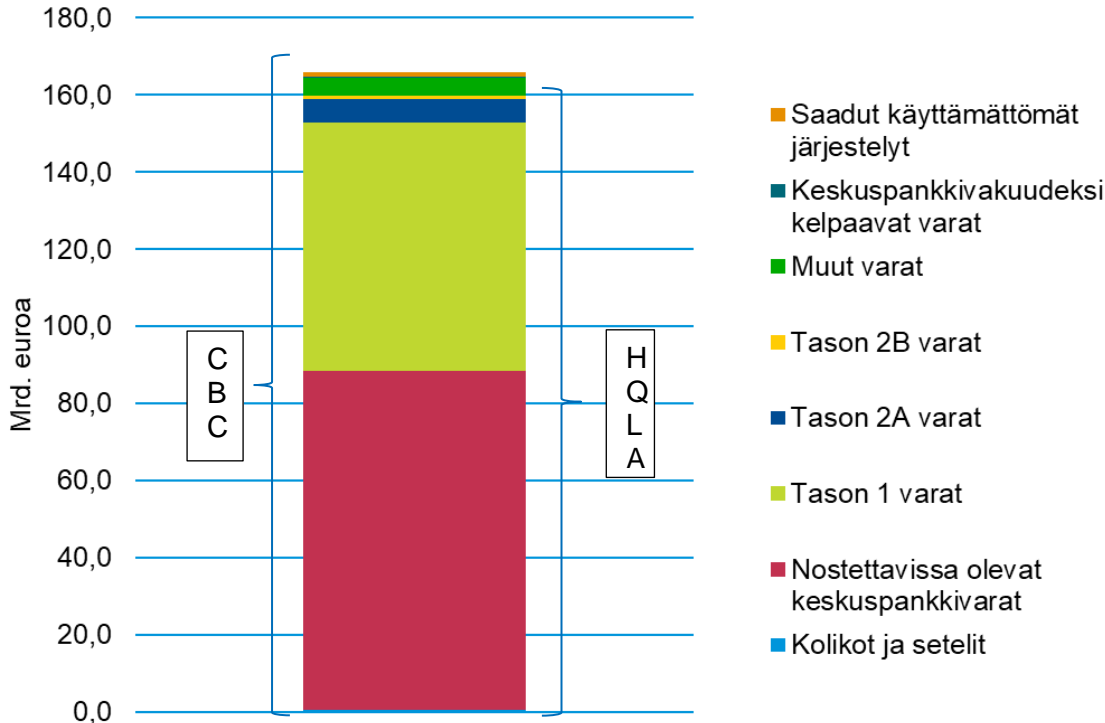
5. Suomalaispankkien likviditeettipuskurien riittävyys stressitilanteessa

5.1. LSI-pankeilla suhteessa pienemmät likviditeettireservit kuin SI-pankeilla

Suomalaispankkien likviditeettireservit riittävät kattamaan sitovan maksuvalmiusvaatimuksen (LCR), mutta vaatimus kattaa vain 30 päivän ajanjakson ja likviditeettireservit voivat rajussa äkillisessä tai pitkittyneessä kriisissä olla riittämättömät. Reservien riittävyyttä rajussa äkillisessä likviditeettikriisissä tarkastellaan seuraavassa alaluvussa IMF:n skenaarioihin perustuvilla LCR-stressitesteillä. Reservien riittävyyttä pitkittyneessä stressitilanteessa arvioidaan myös IMF:n kassavirta-analyysillä sekä Finanssivalvonnan EKP:n vuoden 2019 likviditeettistressitestien skenaarioihin perustuvilla likviditeettistressitesteillä.

Suomen pankkisektorin laajan likviditeettireservin (counterbalancing capacity, CBC) markkina-arvo oli vuoden 2023 kesäkuun lopussa 165,8 mrd. euroa (Kuvio 27). Laaja likviditeettireservi huomioi LCR-kelpoisten varojen (HQLA) lisäksi muut kaupankäynnin kohteena olevat varat, keskuspankkivakuudeksi kelpaavat varat, joilla ei käydä kauppaa sekä saadut käyttämättömät luottojärjestelyt, jotka pankkisektorin osalta koostuvat lähes yksinomaan keskuspankin järjestelyistä. LCR-kelpoiset varat kattavat laajasta likviditeettireservistä 159,8 mrd. euroa.

Kuvio 27. Pankkisektorin laaja likviditeettireservi 30.06.2023

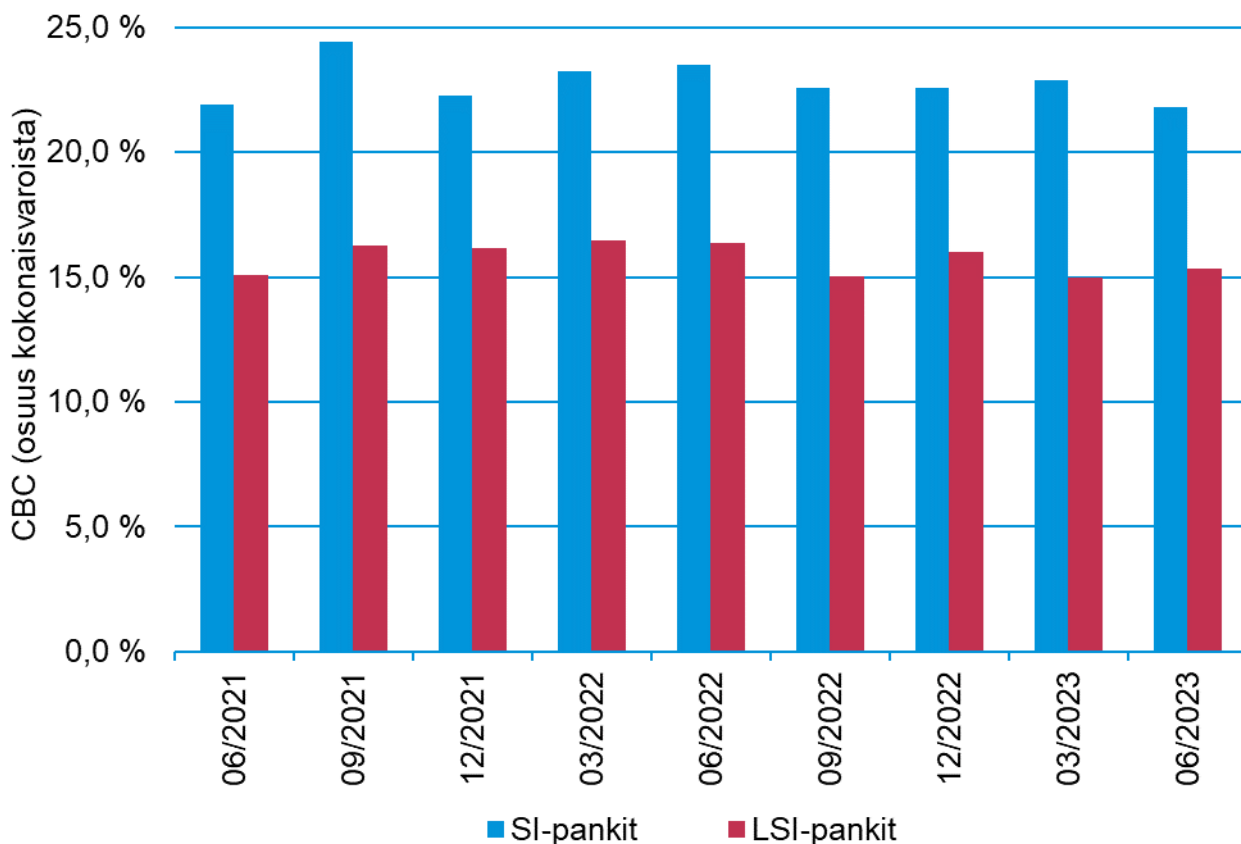
Lähde: Finanssivalvonta

55

⁵⁵ Tasojen 1, 2A, 2B varat sekä muut varat ovat kaupankäynnin kohteena olevia varoja. Keskuspankkivakuudeksi kelpaavat varat taas eivät ole kaupankäynnin kohteena.

Suomalaispankkien laajan likviditeettireservin osuus kokonaisvaroista on pysynyt vakaana viimeisen kahden vuoden ajan (Kuvio 28). SI-pankeilla laajan likviditeettireservin osuus kokonaisvaroista on ollut jatkuvasti LSI-pankkeja selvästi korkeampi. SI-pankeilla osuus oli kesäkuun 2023 lopussa 21,8 % ja LSI-pankeilla 15,3 %. Huomionarvoista myös on, että suomalaisten SI-pankkien laajan likviditeettireservin osuus kokonaisvaroista on ollut jatkuvasti SSM-alueen SI-pankkien keskiarvoa matalampi.

Kuvio 28. Laajan likviditeettireservin osuus kokonaisvaroista

Lähde: Finanssivalvonta

5.2. Likviditeetin stressitestien mukaan pankkisektorin likviditeettireservit voivat olla rajalliset vakavassa markkinahäiriössä

IMF:n Financial Sector Assessment Program (FSAP)⁵⁶ -arviointiharjoituksessa vuonna 2022 arvioitiin Suomen pankkisektorin likviditeetti- ja varainhankintahäiriöiden sietokykyä mm. LCR-stressitesteillä ja kassavirta-analyysillä. LCR-stressitestissä sisään- ja ulosvirtauksia sekä likvidejä varoja on stressattu huomattavasti vakavimmilla kertoimilla kuin vakavaraisuusasetuksen mukaisessa LCR-suhdeluvussa. LCR-stressitestien mukaan Suomen pankkisektorin LCR-kelpoiset varat osoittautuvat riittämättömiksi, koska LCR laski selvästi alle 100 prosentin ulosvirtausten kasvaessa. Sisäänvirtausten vähenemisellä ja

⁵⁶ FSAP [Technical Note on Systemic Risk Analysis and Stress Testing](#)

likvidien varojen muutoksella ei sen sijaan ollut suurta vaikutusta. Kassavirta-analyysi puolestaan osoitti nettolikviditeettiposition olevan negatiivinen kaikissa maturiteetti luokissa.

Tulosten perusteella IMF totesi, että Suomen pankkijärjestelmä on altis maksuvalmiushäiriöille johtuen tukkuvarainhankinnan suuresta osuudesta ja sen lyhyestä keskimääräisestä maturiteetista suhteessa saamisten maturiteettiin. IMF suositteli pankkeja lisäämään pitkäaikaisemmän tukkurahoituksen osuutta siinä määrin kuin se on mahdollista. Lisäksi viranomaisten olisi suositeltava pankkeja pitämään riittäviä likviditeettireservejä, jotta ne kestäisivät vakavia rahoitusmarkkinoiden stressitilanteita.

Finanssivalvonnan likviditeettistressitestilaskelmat perustuvat EKP:n vuonna 2019 laatimaan herkkyys-analyysiin, joka kuvaa pankkien likviditeetin sietokykyä hypoteettisessa idiosynkraattisessa häiriötilanteessa. Adverse-skenaario viittaa tilanteeseen, jossa pankkeihin kohdistuu kohtalainen idiosynkraattinen stressi. Skenaariossa pankkeihin kohdistuu rajoitettu talletusten ulosvirtaus, luottoluokituksen alentuminen yhdellä luokalla sekä luotto- ja likviditeettisitoumusten osittainen nosto. Extreme-skenaariossa stressi on puolestaan vakavampi. Oletuksena on merkittävä talletusten ulosvirtaus, pankin luottoluokituksen alentuminen kolmella luokalla sekä luotto- ja likviditeettisitoumusten voimakas nosto. Kummassakin skenaariossa yritysluotonannon oletetaan pysyvän vakaana, mutta tukkupankkitoiminnan jäätyvän.⁵⁷

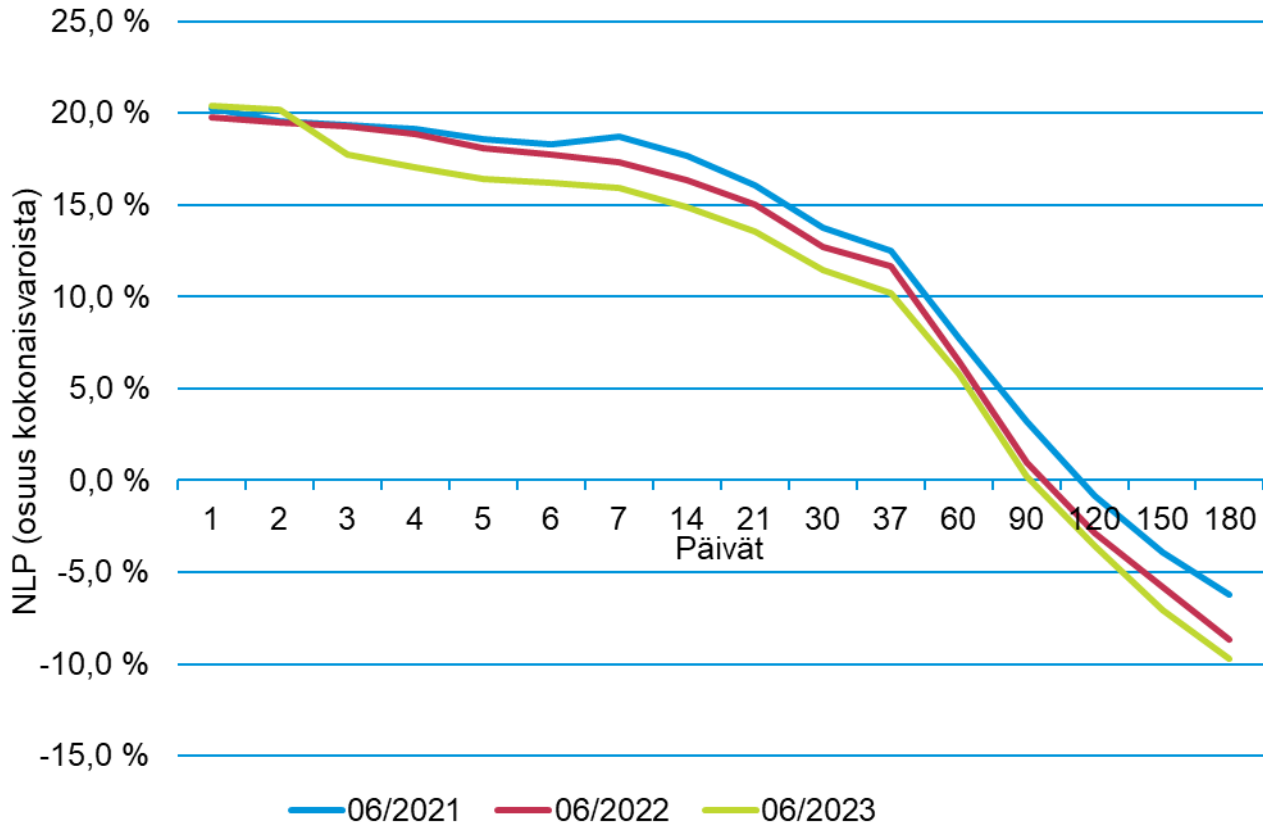
Pankkien likviditeetin riittävyyttä stressitilanteessa arvioidaan nettolikviditeettiposition kehityksellä sekä selviytymishorisontilla valituissa skenaarioissa. Nettolikviditeettipositio (NLP) kuvaa kumulatiivisen laajan likviditeettireservin ja kumulatiivisten nettoulosvirtausten erotusta tietyn ajanhetkenä. Selviytymishorisontti kuvaa ajanjaksoa, jonka kuluessa pankkien likvidit varat eivät enää riitä kattamaan pankkien netto-rahoitustarvetta ja nettolikviditeettipositio muuttuu negatiiviseksi. Negatiivinen nettolikviditeettipositio viittaa tilanteeseen, jossa pankilla ei ole enää käytettävissä olevaa likviditeettiä ulosvirtausten kattamiseksi.

Vaihtelut Suomen pankkisektorin selviytymishorisontin pituudessa ovat olleet melko maltillisia viimeisen vuoden aikana (Kuvio 29). Suomen pankkisektorin selviytymishorisontti oli kesäkuun 2023 lopussa adverse-skenaariossa 123 päivää ja vuotta aiemmin 130 päivää. Vakavammassa extreme-skenaariossa selviytymishorisontti oli puolestaan 91 päivää ja vuotta aiemmin 98 päivää. Selviytymishorisontti on pienentynyt sitä huolimatta, että lähtötilanteen nettolikviditeettipositio oli kesäkuussa 2023 korkeampi kuin vuosi sitten. Korkeampi ensimmäisen päivän NLP selittyy kokonaisvarojen eli suhdeluvun nimittäjän noin 35 mrd. euron laskulla. Selviytymishorisontin lyhentymisen taustalla on 3. päivänä nähtävä tasolasku NLP:ssä. Tämä johtuu verrattain suurista 3. päivän ulosvirtauksista, jotka koostuvat muun muassa eitoiminnallisista talletuksista.

Suomalaispankkien vakavan stressitilanteen sietokyvyssä on eroja. Yleisesti ottaen SI-pankkien likviditeettireservit riittävät pidempään vakavassa markkinahäiriössä. Sekä IMF:n skenaarioilla lasketut LCR-stressitestit että Finanssivalvonnan EKP:n vuoden 2019 likviditeettistressitestien mukaisiin skenaarioihin perustuvat testit osoittivat pankeille samansuuntaisia tuloksia. Finanssivalvonta on aikaisemmin suositellut pankkeja vahvistamaan likviditeettireservejä. Yksittäisillä, aikaisemmin heikoimpiin lukeutuneilla pankeilla stressinsietokyky on parantunut.

⁵⁷ Keskeisimpiin tase-eriin kohdistuvia oletuksia eri skenaarioissa on eritelty tarkemmin [EKP:n stressitestimetodologiassa](#)

Kuvio 29. Suomen pankkisektorin nettolikviditeetti-positio extreme-skenaariossa

Lähde: Finanssivalvonta